

1991 йил 1 сентябрдан
чиқа бошлаган

14 январ - Ватан химоячилари куни

ЮРТ ОСОЙИШТАЛИГИ ЙЎЛИДА

алоқачи сифатида иштирок этган. Жанговар машғулотларда эса нишонга олишда унга етадигани йўқ.

Оналик бурчи, ҳарбийлик масъулияти
Зулфия Рустомовага куч-қувват, руҳ бағиш-
ламоқда.

Шартнома бўйича
хизмат кичик сер-
жанти **Фотима-
хон Тошмуратова**
ҳозирда алоқа по-
сти бошлиғи. У
2000 йили Сарис-
сий ва Узун ту-
манларидаги тер-
рористлар билан
бўлган жангларда

Шартнома бўйича
хизмат кичик сер-
жанти **Зулфия Ру-
стамова** - Сурхон-
дарё қизи. У ҳарбий
либос кийганига
етти йил бўлаяпти.
Хужжатлар билан
ишлашдек ўзига хос
масъулияти вазир-
фани бажаради.

- Тинчлик, эркин-
лик энг буюк
неъмат, - дейди
шартнома бўйича
хизмат кичик сер-
жанти **Дилбар
Исамиддинова**. -
Чунки мен алоқачи
сифатида 1999 йил-
да Боткент ва 2000
йилда Сариссий ва
Узун туманларида-

Озод юртимизда Миллий армия-
мизнинг таркиб топиши хотин-қиз-
ларимиздаги ўзига хос шижоат,
жасорат намуналарини юзага чи-
қариб, уларни Ватан посбонлари
сафига қўшди.

ги террорчилар гуруҳига қарши бўлган
ҳаракатларда қатнашдим. Юртимиз тинчли-
гига, истиқлолимиз барқарорлигига хизмат
қилувчи ўз касбимдан фахрланаман.

Шартнома бўйича
хизмат оддий аска-
ри **Дурдона Хай-
дарова**.

-Бизнес коллежи-
ни тугатгач ота-
онамга ҳарбий касб-
да ишлаш истагида
эканлигимни айт-
дим. Улар мени
қўллаб-қувватлашди.

Ҳарбий хизмат
қийинчиликларига руҳан тайёр эдим. Шу
сабабли синовлар мен учун у қадар оғир
кечгани йўқ. Синглим Барно ҳам 2003 йил-
дан шартнома бўйича хизмат бошлади. Ва-
зифам алоқа пости бошлиғи. Кун-у тун си-
фатли алоқа тизимини йўлга қўйишимиз
шарт. Шунингдек, ойлаб дала ўқув машғу-
лотларида бўлишимизга тўғри келади.
Лекин касбимни севаман, фахрланаман.

Ҳарбий либосдаги аёллар билан суҳ-
батлашар эканман, уларнинг барчаси-
да битта орзу мужассам эканлигини
хис қилдим. Яъни, улар "Қани энди,
Олий ҳарбий билим юртларига аёллар
ҳам қабул қилинса-ю, бизга ҳам офи-
церлик либоси насиб этса", - дея ният
билдиришди.

Юрт химоячилари сафида гурур ва иф-
тихор билан турган ҳарбий либос мали-
каларига оилавий бахт-саодат, омад ва
кувончлар ёр бўлишини тилаб қоламиз.
Зулфия ЮНУСОВА

ИҚТИДОРЛИ ҚИЗЛАР САРАЛАНАДИ

Зулфия номидаги Давлат му-
кофотида номзод қизлар ўрта-
сида дастлабки республика
миқёсидаги саралаш босқичи
ўтказилди.

- Йил давомида истеъдодли
қизларни топиш ва амалий ёр-
дам кўрсатиш учун хотин-қиз-
лар кўмиталари қошидаги ком-
миссиялар семинарлар ва дав-
ра суҳбатлари ўтказишди. Бу
йилги танловда "Меҳрибонлик
уйи" тарбияланувчилари ҳам
иштирок этишяпти. Мукофот-
нинг нуфузини ошириш, унинг
соҳибалари ижодини кенг тар-
ғиб қилиш мақсадида кўмита

қошида
"Зулфияхо-
ним қизлари"
клуби ташкил этилиши нур ус-
тига нур бўлди. Зебо, дилбар
ва зукко қизлар танловида бу
йил ҳам энг сара юлдузлар са-
раланади. Уларга омадлар ти-
лаймиз, - дейди республика
Хотин-қизлар кўмитаси раи-
сининг ўринбосари Гулнора
Маърупова.

Биз газетамизнинг шу со-
нидан эътиборан Зулфия но-
мидаги Давлат мукофотида
номзодларни таништириб
борамиз.

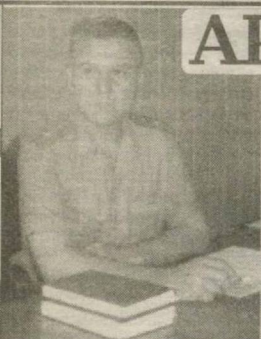
Сурхондарёлик Лола УМАРОВА
Термиздаги ўқувчилар саройи
қошидаги "Еш қаламқашлар",
"Зардўзлик" ва карате спорти туға-
рагига қатнашиб, ҳар уч соҳа бўйи-
ча ютуқларга эришди.

Ажойиб нақшли либослар, каш-
талар тикди. Спорт соҳасида ҳам
муваффақиятларга эришди. Карате
сирларини кунт билан ўрганди.
2003 йилда Қашқадарёда ўтказил-
ган Ўзбекистон чемпионати мусо-
бақаларида 2-ўринни эгаллади.

Гулбахор ШАРОПОВА-Фаргона
шаҳри Марказий маданият уйи
қошидаги болалар ансамбли бадий
раҳбари. Шунингдек, ўз ташаб-
буси билан Фаргона миллий рақс
мактабини ташкил этиб, Муқаррама
Турғунбоева ижро этган рақс сирла-
рини шогирдларига ўргатиб келмоқ-
да. Унинг шогирдлари бугунги кун-
да санъат коллежи, маданият олий-
гоҳларида таҳсил олишяпти.

АРМИЯ - ТАРБИЯ МАКТАБИ

Наманган ҳарбий прокуро-
ри, адлия майори Аҳмаджон
Зиёвуддинов ҳарбий хизмат-
чилар ва аскарларга яратил-
ган имтиёзлар хусусида шун-
дай дейди.

Ҳарбий хизматчиларга,
уларнинг ота-оналарига ҳам
давлат томонидан қатор им-
тиёзлар яратилган. Афсуски,
фарзандини муддатли ҳар-
бий хизматга жўнатган оила-
ларнинг ҳаммаси ҳам ула-
ри учун қандай имтиёзлар
борлигини яхши билавер-
майди.

Вазирлар Маҳкамасининг
"Муддатли хизматдаги ҳар-
бий хизматчиларга ва улар-
нинг оила аъзоларига
қўшимча имтиёзлар тўғриси-
да"ги Қарорига биноан,
1994 йилнинг 10 октябридан

бошлаб муддатли хизмат-
даги ҳарбий хизматчилар-
нинг Қуролли кучлар сафи-
да хизматни ўтаган бир
ойи икки иш ойига тенг
деб ҳисобланади.

Ўзбекистон аҳолисининг
асосий қисми қишлоқлар-
да яшайди. Аскар хизматда
бўлган даврида унинг оила
аъзолари ер солиғидан
озод қилинади. Яъни
юқоридаги қарорга муво-
фиқ ҳарбий хизматчилар-
нинг оила аъзолари хусу-
сий ҳўжалик юритишга ва ту-
рар - жой қуришга, шунин-
гдек ем - хашак етиштириш
ва мол боқиш учун ажратиб
берилган ерлар учун солиқ
тўламайди. Мазкур имтиёз-
дан фойдаланиш учун
ҳақиқатан ҳам шу хонадон
аъзоси муддатли хизмат
ўтаётганлиги ҳақида мудо-
ффа ишлари бўлимидан
ёки у хизмат қилаётган ҳар-
бий қисм кўмондонлигидан
маълумот олиб, давлат со-
лиқ инспекцияси идорала-
рига тақдим қилиш зарур.

Муддатли ҳарбий хизмат-
ни ўтаган йигитлар техни-

ка ўқув юртларига имтиёз
асосида қабул қилинади. Бу
имтиёздан яъни тест синов-

ларида тўпланиши мумкин
бўлган энг юқори баллнинг
20% миқдоридан қўшимча
балл берилишида факат
ҳарбий ёки техник эмас,
балки бошқа мутахассис-
ликлар бўйича ҳам респу-
бликанинг олий таълим му-
ассасаларига ўқишга кира-
ётганда фойдаланиш мум-
кин. Ушбу имтиёз ҳарбий
қисм кўмондонлигининг тав-
сияномаси мавжуд бўлган
тақдирдагина қонуний қуч-
га эга. Ҳарбий, жанговар
ҳамда сиёсий тайёргарлик-
да юқори натижаларга
эришган йигитларга тавси-
яномани қисм командири
ва унга тенглаштирилган
мутасадди беради. Тавсия-
нома берилган кундан бош-
лаб уч йил мобайнида ўз қу-
чини йўқотмайди.

Йигитлар ҳарбий хизматда
шахс сифатида шаклланади.
Ватани, ота-онаси ва оила-
си олдидаги масъулиятни
бошқаларга қараганда чу-
қурроқ англайди. Шунинг
учун Ватан химоячиси деган
ном шарафли, фахрлидир.

Хулқар ҲАМРОЕВА

Ойгул ДОЛИМОВА-Наманган
Давлат Университети қошидаги
академик лицей талабаси. Ушбу
танловда у маданият йўналиши
бўйича иштирок этмокда. Ойгул
табиат гўзалликларидан илҳом
олади, яхши сўзни, гўзал куйни
қадрлайди. "Боғларимга қайтинг
бўлбуллар", "Ойгул" номли шеъ-
рий тўпламлар муаллифи.

Салима ШОМАНСУРОВА - Бех-
зод номидаги ўқув юрти талабаси.
- Мен хотин-қизлар учун гўзал ва
миллий либослар яратиш орзусида-
ман. Мен ҳар бир одамга гўзаллик
ҳада этишни истайман,-дейди у.
БАСИРА ва НИГОРА тайёрлашди.
Сувратчи — О.НУРМАМАТОВ

АЁЛ ЎЗ

- Кишлоқ аёлларида ҳаё кучли. Улар дардини ҳар кимга дoston қилавермайди. Қайнона хўрлаб, эри қийнаса ҳам ичига ютади. Ота уйига қайтишни истамайди, қўни-қўшни олдида гап-сўз бўлгиси келмайди. Ахир, инсон асаби темирдан эмас, у ҳам чарчайди. Оқибатда, аёллар орасида камқонлик, невралгия, невроз каби касалликлар кўпайиб кетаяпти. Шифокор эмасманми, бир қараганда ҳар бир аёлнинг ахволини сезаман. Аёллар билан танишиш учун уйма-уй юрганимизда қайнона-қайнотаси, эрига билдирмай, секин ҳол сўрайман. "Хечқиси йўқ, ўтиб кетади", - дейди ерга қараб ранги оқариб кетган келинчақ. Шифокорга учрашни маслаҳат бераман, унинг саломатлиги фақат ўзи эмас, балки оиласи ва болалари учун ҳам керак, жуда муҳим эканлигини тушунираман. Мен, аёллар ўз ҳуқуқини талаб қилиб, қайнонаси, эри билан жанжаллашсин, демоқчи эмасман! Келин-

ларимиз хушмуомаласи, очик чехраси, чиройли табассуми ва меҳнаткашлиги билан ўша хонадоннинг меҳрини қозонса,

латдир. У фақат гўзаллик эмас, балки инсоний камолотнинг буюк намунасидир. Учрашувларда, юзма-юз суҳбатларда кўпроқ

рифий масалалар бўйича маслаҳатчилар аҳилимизнинг ҳар бир яхши-ёмон кунидан хабардор. Ҳаётимизнинг фаровон бўлиши ўзимизга ва аҳиллигимизга боғлиқ. Биз фаол аёллар ҳеч қачон тўхтаб қолмаслигимиз, имкониятимиз, кучимизни аямай опа-сингилларимизга ҳамдард бўлишимиз шарт.

- Кармана-катта туман. Қувончу-ташвишлари ҳам шунга яраша. Ҳам иш, ҳам оилани баробар эгшлаш мумкинми?

- Худога шукр, оиламиздагилар мени тушунишади. Турмуш ўртоғим Тўлқинжон Бахромов ҳам шифокор. Энди иш бошлаганимизда тунги навбатчилик бир кунга тўғри келиб қолса, болаларимизни олиб кетган вақтларимиз ҳам бўлган. Шунинг таъсирида, фарзандларимиз бизнинг касбимизни танлашган. Уғлим Самарқанд Тиббиёт институтининг даволаш факультетида, қизим Навоий тиббиёт коллежиди тахсил олишяпти. Шулларнинг камоллини ўйласам қувониб кетаман. Ҳаманинг ҳам дилидаги энг эзгу ниятлари ижобат бўлаверсин.

Хулқар ХАМРОЕВА

ҚАДРИНИ БИЛСИН

- дейди Навоий вилояти, Кармана тумани ҳокими муовини, туман хотин-қизлар кўмитасининг раиси Назоқатхон Аҳмедова.

ҳамма муаммолар оson-ликча ҳал бўлишига ишонаман. Яқинда бир оилавий низога аралашигга тўғри келди. 18 ёшли келинчақнинг қайнона-қайнотасига тик қараб сурбетларча айтётган сўзларини эшитиб, вужудим музлаб кетди. Шарқона одоб, ибонинг тимсоли - ўзбек қизлари бунчалик бетгачопар, уятсиз бўлишга қачон улғурдиқан, деб ўйлаб қоламман. Ахир, ҳаё қизларимиз, аёлларимиз номусини, нафсониятини муҳофаза этувчи, уни етук шахс сифатида шакллантирувчи фази-

шу мавзуга урғу беришга уринаман.

- Аёлларнинг кўнглига йўл топши осонми?

- Йўқ. Фақат аёл эмас, умуман инсон қалби жуда нозик, мураккаб. Мен асли болалар шифокориман. Чақалоқлару, ҳали гапиришни билмайдиган кичкинтойларни доволайвериш, ҳар қандай одамни кўзига қараб, руҳиятини ҳис қилишга ўрганиб қолганман. Туманимиздаги мавжуд 32 та маҳаллада фаолият юритаётган фидоий аёллар - диний-маъ-

Турли касб эгалари

ди. Озода кўнғироқ тугмасини босганидан кейин пешвоз чикувчи ҳеч ким йўқлигини сезиб, эшикни очиб қиради: "Мен келдим!" - дейди чехраси кулиб. Кунларнинг бирида Озода кириб келган пайтда, меҳмон келиб қолди. Озода худди оиламиз аъзосидек меҳмонни қутиб олиб; мен қаерда нима борлигини айтганимдан сўнг дастурхон тузади. Чой қўйди. Мен меҳмонга Озодани таништирдим. - Бир қўшнимиз бўларди, уйига меҳмон келса шундай

ЙОД ВА ТЕМИР ТАНҚИСЛИГИ

Қарши тиббиёт коллежиди Республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Республика Хотин-қизлар кўмитаси ва "Соғлом авлод учун" халқаро жамғармаси ҳамкорлигида Осиё Тараққиёт банки ҳомийлигида йод танқислиги ва темир етишмовчилигининг олдини олишга бағишланган семинар-тренинг бўлиб ўтди.

Ушбу семинар-тренингни ўтказишдан мақсад йод ва темир танқислигининг олдини олишда йодланган туз, темир, фолат кислотаси ва В гуруҳ витаминлари билан бойитилган бугдой ундан тайёрланган маҳсулотлар аҳамияти тўғрисида аҳолининг маълумоти, тушуначасини оширишдир. Бу маҳсулотлар йод ва темир танқислигининг олдини олишда аҳамияти каттадир ҳамда энг қулай усулдир. Чўчки зарур моддалар билан бойитилган ош тузи ва ун маҳсулотлари инсоннинг йод ва темир моддасига бўлган қуний экити-

ёжини қондиради. Шу боис бу маҳсулотларни мунтазам истеъмол қилиб бориш керак. "Йод танқислиги нафақат буюк касаллигига олиб келади, балки инсоннинг ақлий салоҳиятини сусайтириб, хотира зеҳнини пайсаяиб кетишига сабаб бўлади, - деди Республика Саломатлик институти ходими Ойдин Исоқжонова. - Темир моддасининг етишмовчилиги ҳомиланинг ривожланишига таъсир қилади. Натигада бола нимжон туғилади. Бундай болалар тез касалликка чалинувчан бўлишади. Шунинг учун ҳам йод билан бойитилган ун маҳсулотлари ва махсус тамаг билан қадоқланган ош тузини истеъмол қилиш тавсия этилади..."

Семинар-тренинг иштирокчиларига бу хусусда батафсил тавсиялар берилди.

Махбуба ОДИЛОВА, "Туркистон-пресс"

САВИЯСИЗ ҚЎШИҚЛАР ҚАНДАЙ ПАЙДО БЎЛЯПТИ?

"Ўзбекнаво" эстрада бирлашмасида "Эстрада санъати-2005" мавзусида давра суҳбати ўтказилди.

Давра суҳбатиди асосан бастакорлар, санъатшунос мутахассислар ҳамда шоирлар иштирок этди. Улар ўзбек миллий эстрада санъатининг бугунги ахволи ва истиқболлари ҳақида ўзаро фикр алмашишди.

Тадбирда таъкидланишича, ушбу масалда талаягини муаммолар мавжуд. Масалан, шоир, бастакор, ижрочи бирлиги шакллантирилмаганиги боис матни саёз ва мусиқаси миллийликдан узоқ бўлган қўшиқлар юзага келмоқда. Айнан мазмун саёз қўшиқларнинг эфирга берилишига йўл қўймаслик мақсадида эса одатда уларга лицензия берилмайди.

Лектин қўшиқларни лицензиялаш тўғрисидаги қарорга нисбатан бепарво муносабатда бўлиш оқибатида нодовлат телерадиотўлқинларида савиясиз қўшиқларнинг берилиши давом этмоқда. Муаллифлик ҳуқуқи тўғрисидаги қонунга бўлган нописандлик эса қўшиқчиларимизни мусиқа ўғрисига айлантирмоқда.

Миллий эстрада санъатининг маънан саёзлашиб боришига олиб келаётган омиллардан яна бири матбуотда соҳага оид таҳлилий чиқишларнинг камлигидир; дейилди давра суҳбатиди. Яъни, тадбирда айтилишича, бугун матбуотда концертнинг қандай ўтганлиги, қандай қўшиқлар ижро этилганлиги ҳақида ахборот бор-у, концерт қатнашчиларининг саҳна маданиятига қай даражада амал қилганлиги, саҳналаштирилган рақслар, танланган костюмлар ҳақида мутахассисларнинг танқидий-таҳлилий мулоҳазалари деярли йўқ.

Ўзбек миллий эстрада санъатининг бугунги ахволи ва истиқболлари муҳокама этиладиган бундай давраларга эстрада санъатининг ижрочилари ва қўшиқчилари ҳам таклиф этилса, мақсада мувофиқ бўларди. Зеро, бу ерда айтилган фикрларни энг аввало улар эшитиши лозим.

Гаффор НАСРИЕВ, "Туркистон-пресс"

МЕХРИ ДАРЁ АЁЛ

Тақдир тақозосига кўра ногирон бўлиб тўшаққа миҳланиб қолганимга ҳам 9 йил бўлди. Бунинг қандай оғирлигини инсонларнинг бир оғиз ширин сўзю, ташрифига интиқ бўлган одамгина яхши билади. Оллоҳга шукрки, мени юртдошларимизнинг меҳридан, муруватидан бенаиб қилмади.

"Бугдой нонинг бўлмаса ҳам, бугдой сўзинг бўлсин!" - дейишган. Шайхонтоҳур туманидаги 11-алоқа бўлимининг ходими Озода Гулматова ана шундай бугдой сўзю, очик чехрали, меҳридарё инсонлардан. Сидқидилдан халқимизга хизмат қилиб келаётган Озодаҳон газета ва мактубларни эгаларига тарқатиш билан бирга, менга ўхшаш ногиронларга нафақасини ҳам етказиб бериб, бир йўла кўнгли сўраб туради. Бу аёлни дардмандларга малҳам бўлишдек инсоний хислатлари борлиги учун ҳам ҳурмат қиламиз.

Озода қизимизни келиб, эшигимизнинг кўнғироғини чалинишиданок биламан. Баъзан унда ёлғиз бўламан. Уйда мендан бўлак ҳеч ким йўқ пайтларда уйимизнинг эшиги доимо очик бўла-

суонар эдики, ҳазиллашиб:

"Қадамингиздан ўргилай, зап келдингиз-да, келин дастурхон ёзиб, ноз-неъматлар қўйса, сиз баҳона мен ҳам яхши нарсалардан тотинаман, ўргилай", - дерди. Шунга ўхшаб мен ҳам сиз баҳона тушлик қиладиган бўлдим, - деди Озода. Қулишдик.

Хуллас, Озода эшик кўнғироғини янграиб кириб келдими, демак қозон ҳам мой, чўмич ҳам мой бўлади. У қўлида пул, кўнглида эса меҳрдан гул олиб келади. Бизнинг Озода шунақа, меҳридарё, кўнгли пок, ҳушқакчақ, хаста кўнғилларни обод қила олувчи инсон.

Мен Озода қизимизга мустаҳкам саломатлик тилайман. Икки қизи, куёв-ўғилларининг беминнат роҳатини кўриб, невараларининг меҳри қуршовида уларнинг бахтини кўриб юрсин, дейман.

Жаҳонгир АБУБАКИРОВ, меҳнат фаҳрийси, I-гуруҳ харбий хизмати ногирони. Тошкент шаҳри, Одил НУРМАМатов туширган сўврат.

БОЛАЛАР САЛОМАТЛИГИНИНГ ИШОНЧЛИ ТАЯНЧИ

Кейинги йилларда мамлакатимизда тиббиёт соҳасини ривожлантириш, беморларни доволашда замонавий усулларни тadbик этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жорий йилнинг "Сихат-саломатлик йили" деб эълон қилиниши бу йўналишдаги ишларни янада кучайтиришга хизмат қилади.

Тошкент Педиатрия тиббиёт институти клиникаси нафақат мамлакатимизда, балки Марказий Осиё минтақасида ҳам катта нуфузга эга бўлган шифо масканларидан бири ҳисобланади. Бу ерда болаларда учрайдиган турли касалликлар, жумладан юрак парогли, танглай ва ҳаракат аъзоларида мавжуд туғма нуқсонлар жарроҳлик йўли билан бартараф этилади.

Ҳозирга қўнда клиникада 20 та бўлим фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг 14 тасида турли касалликлар бўйича беморлар шифо топса, 8 та бўлимида бевосита жарроҳлик касаллиги билан оғриган беморлар доволанади. Бу ердаги умумий жарроҳлик, лор касалликлари, кўз жарроҳлиги, юрак жарроҳлиги, пластик жарроҳлик касалликлари бўлимлари энг замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган.

Клиникада хорижий мутахассис-

лар билан ҳам яқин ҳамкорлик алоқалари ўрнатилган. Бунинг натижасида шифохонанинг болалар юрак жарроҳлиги, пластик жарроҳлик, кўз жарроҳлиги бўлимларида АҚШ, Корея, Россия каби давлатлардан келган юқори малакали шифокорлар иштирокида тиббиёт амалиётлари ўтказилмоқда. Утган йилнинг май ойида корейлик мутахассислар томонидан болалар уйида тарбияланаётган 32 нафар боланинг жарроҳлик йўли билан доволанганлиги фикримизга яққол мисол бўла олади.

Мутахассисларнинг фикрича бундай ҳамкорлик ва тажриба алмашишлар мамлакатимизда пластик жарроҳликнинг ривожланишига катта ҳисса қўшади. Клиника ходимлари томонидан "Сихат-саломатлик йили"да ҳам аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш, улар ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш борасида муайян чора-тадбирларини амалга ошириш кўзда тутилган. Республика ихтисослашган болалар жарроҳлиги марказини ташкил этиш режаси шулар жумласидандир.

Алоуддин ҒАФФОРОВ, "Туркистон-пресс"

Қайда ўша меҳр,
қайда оқибат?
Қайда экан унинг асли
мақони?

Бир бор сўхбат қўймоқ
истайман фақат,
Бир бор учратмоқнинг
борлиги имкони?...

У мени чорласа ўз
хузурига,
Пойига тиз чўкиб сўрардим
ундан,
Юракдан ўзга бир макон
излама,
Юзингни ўғирма ҳеч
бир инсондан...

Мен бир чимдимгина меҳр
излаб не кўйларга тушмадим?
Энди унинг қаердалигини
билиман. Сиз ҳам билишин-
гизни истайман. Меҳр - ин-
сонлар қалбига яшар экан.
Қисқаси, менинг асл макса-
дим, яхшиларга дил изхори-
мни етказиш. Яхшилар мени
ҳаётга қайтаришди. "Кўр
бўлсанг бўлгину, нонқур
бўлма", - деганларидек тур-
муш сўқмоқларида бизларга
тиргак бўлиб, баҳоли қудрат
ўз ҳимматларини аямай, вақ-
тида ёрдам қўлини беминнат
чўзган одамларни унутиб
бўларканми!

Тақдир экан, келинлик уй-
имни, сўнг эса қизлик уйи-
мни, бугун болалигим ўтган
мўъжазгина кишлоғимни си-
ник умидлар билан тарк эт-

ДИЛ ИЗҲОРИМ

дим. Энг оғири, бун-
дан буён болаларим
билан бирга яшашим-
га ҳали бери имко-
ният туғилиши гумон
эканини тушуниб,
ичимдан зил кетар-
дим. Келинимга:
(укамнинг хотини) -
«Мен иш ахтариб ке-
таяпман, ишимни
йўлига тушириб олсам
хабар бераман, уйда-
гиларга нима дейиш
ўз ихтиёринг. Фақат
хар-хил гап-сўзларга
туртки берма», - деб
илтимос қилдим. У
қароримни билмаса
ҳам, чамамда мени
тушунди. Ўзим учун
чиқарган ҳукимим ва
қарорим қатъий эди.
Дунёдан сўнги умид
ва ишонч излаб мавҳ-
умлик сари йўл ол-
дим. Мени Тошкентдек азим
шаҳар ўз бағрига олди. Тош-
кентнинг катта кўчасида алан-
лаб юриб, менга қизиқиш би-
лан зимдан кўзининг қирини
ташлаб ўтиб кетаётган ёши
улуг онахонга қалбимда сўниб
бораётган умид учқунларини
англаш ниятида, ийманибги-
на мурожаат қилдим:

СИЗГА, ЯХШИЛАР...

- Холажон, ассалому алайкум!
1-2 кунга ётоқ керак эди, ило-
жи бўлса бирор маслаҳат бер-
сангиз, негаки бу шаҳарга би-
ринчи бор келишим...
Холажоним менга она бўлиб,
дардларимга дармон бўлди. Ул

зотни учратган кунимни хоти-
ротимга бир умрга ўчмас сана-
лар қаторида муҳрлаб
қўйганман. Эсимда, она-
хон менга қайта ҳаётга
ишонч ҳиссини бағишла-
ган ўша кун Гўлҳумор ис-
мли неваралари билан
бирга ўз уйларига бошлаб
кегилар.

Онахоним ҳамда, Шоир
ака, Мирсолиҳ акалар
қўмағида қаддимни рост-
ладим. Бир оз муҳлат
ўтгач, уларнинг оқ фоти-
халари билан мустақил
яшашга жазм этдим. Чи-
лонзор туманидаги
Дўмбиробод маҳалласи
мени ўз бағрига олди.
Азиз ака ва у кишининг
аҳил жамоаси билан иш-
лай бошладим. Бир умр
талпинганим, меҳр,
оқибат, бахт деган мен-
дан умрбод юз ўғиргандек
бўлган хис-туйғуларнинг
ўзи мени ахтариб кела
бошлади. Бу ажойиб ин-

ходир исмли йигитнинг бево-
сита ёрдамлари туфайли
ўғлим ошпазлик санъатининг
сиру асрорларини мукамал
ўрганмоқда. Ўғлимнинг саҳий
устози ҳеч оғринмай шоғирда-
ликка олиб, ўз хунарининг
барча нозик томонларини
ўргатиб сабоқ берди. Гапнинг
нафсиламбирини айтганда, бу
ҳимматли жамоа биз - етим-
ларнинг бошини силади,
уларга ўзим сингил, қизим қиз,
ўғлим ўғилдек бўлиш қолдик.
Улар ҳатто болаларимнинг
тарбиясида ҳам муҳим ўрин
тутишди. Мухтор ака, Баҳром
ака, Шаҳзод ва Жаҳонгир де-
ган укаларим ҳам ўғлимнинг
келажғи порлоқ бўлиши учун
бизга беминнат ёрдам кўрсат-
дилар. Бугун мен ва ўғлим
"Ўзбекистон овози" газетаси
қошида ташкил этилган журна-
листика курси тингловчисими-
з. Бахтлимиз. Яна шуни алоҳи-
да таъкидлардимки, бизнинг
тез фурсатда оёққа туришимиз-
да меҳридор инсон, бизга
бошпана берган Азиз ака, Ба-
хдор, ҳозирда ўғлимга раҳ-
барлик қилаётган Санжар ва
унинг рафиқаси Наимахонлар-
нинг ҳиссаси улкан. Тошкен-
тиликларга бир умр таъзимда-
ман, шахрингиз каби бағрин-
гиз ҳам доимо кенг бўлавер-
син. "Oila va jamiyat" мухлис-
ларига омад тилаб,

БОНУ ва фарзандлари

Турмуш тарзимиз тобора ўзгариб бора-
моқда. Кўпчилигимиз бундан вақтларимиз-
ни деярли телевизор қаршисида ўткази-
замиз. Чунки телевиденининг деярли
барча каналларида чет эл сериаллари
кўрсатилмаётган бирон кун йўқ. Ишда,
қўчада, ҳаттоки, мактабларда сериаллар

ўқисалар) асарларини гапириб бериб,
уларни китоб ўқишга қизиқтирсалар нур
устига аъло нур бўларди. "Китобнинг нар-
хи қиммат", деб баҳона қиладиганлар,
наҳотки кутубхоналар борлигини бил-
масалар?!

Иш юзасидан Бухоро шаҳрига бораёт-
гандим. "Дамас" автомашинасида

БУ ХАҚДА ҲИЛАБ ҚУРДИМ

бир аёл би-
лан баҳсла-
шиб қол-
дим. "Биз
кечки ов-
қатдан сўнг,
барчамиз га-
зета ёки китоб
ўқиймиз", - де-
сам қуладим. "Э, ўша газета-
лардан нима фойда, нуқул
бир-бирдан кўчириб ёзи-
шади. Китобдан нима
фойда? Ҳозир би-
ринчи ўринда пул
топишни ўргатиш
лозим. "Пул бўлса
чангалда шўрва", -
деган гапни эшит-
маганмисиз?!" -
дейди. Она шун-
дай фикр юритса,
унинг фарзанд-
ларидан нима ҳам
кутиш мум-
кин, деб ўйлаб
қолдим.

Расулulloх сал-
лоллоҳи алайҳи
васаллам айтган-
лар: "Илмга эъти-
бorszizlik, нодон-
лик, ароқўрлик ва
зинокорлик омма-
вий тус олмоғи
қиёмат аломатларидандир". Ҳазрат Анас
разияллоҳу анҳу бир ҳадисларидан шун-
дай деган эканлар: "Қуйидагилар қиёмат
аломатларидир: илмнинг сусаймоғи, жа-
ҳолат қучаймоғи, зинонинг аёв олмоғи,
хотинларнинг кўпаймоғи, эркакларнинг
озмоғи". Катталар фарзандларига китоб-
нинг, билимни бўлишнинг фойдаси
хақида тушунтириб боришлари лозим
деб ўйлайман.

Сиз бунга нима дейсиз, азиз ватандош-
лар.

Марзия ФАТТОВА,
Бухоро вилояти, Фихрулов тумани.

"ЎРТАР"НИ ТИНГЛАБ...

Яқинда Ўзбекистон телевидениесининг
тонгги дастурида "Ўрта" кўшигини 10-
11 ёшлар чамасидаги бола ижросида тин-
глагач, менда кўпдан бери кўнглимга ту-
ғиб қўйган фикр-мулоҳазаларни қозоғ-
га тушириш истаги туғилди:

Кейинги вақтларда ёш болаларни (5-
12 ёш) катта ашулаларни, классик
қўшиқларни қўйлашга жалб қилина-
ётганлиги кўзга ташланмоқда. Уларнинг
севги-муҳаббат тўғрисидаги қўшиқлар-
ни "берилиб" қўйлашлари эса одат ту-
сига кириб бормоқда.

Менинг, яъни оддий бир қўшиқ шина-
вандасининг фикрича ҳар бир ижрочи
аввало, ўзининг ёшига қараб қўшиқ тан-
лагани ва қўшиқ турига, унинг матнига
қараб қийинган ҳолда сахнага чиққани
маъқул. Негадир европача кийиниб олиб
шарқона қўйлаётган хонандаларни кўриб
тинглагим келмайди.

Ўша кунги 10-11 ёшар боланинг "Ўрта"
қўшигини қўйлашга фақат бир томон-
лама назар солсак, "Яшасин, шундай
қўшиқни ёш бола зўр қилиб қўй-
лади, товуши зўр экан", - деб
хайратга тушиш мумкин. Дарҳ-

ақиқат, бу йигитчанинг худо бер-
ган товуши ва таланти борлиги
сезилиб турибди.

Лекин масалга чуқурроқ ёндош-
сак, бунинг ақсини кўраимиз. Чун-
ки "Ўрта"ни марҳум ҳофизимиз
Муроджон Аҳмедов ижросида кўп
маротаба тинглаган, "Ўтган кунлар"
фильмини кўра туриб бу қўшиқ таъси-
рида Отабекнинг руҳий ҳолатини қалб-
дан сезиб турадиган мен сингари қўшиқ
шинавандаси юқоридаги ижрони ҳазм
қила олмайдим.

Менинг назаримда нафақат ёш бола-
нинг, балки муҳаббат юрагига гулгула
солмаган, ишқ дарағига мубтало бўлма-
ган, муҳаббатнинг гоҳида аччиқ, гоҳида
тоғли "шароб"идан тоғиб кўрмаган
қўшиқчининг (худои шунингдек шоир-
нинг) бу мавзуга қўл урмагани маъқул.
"Ўрта" сингари қўшиқлардаги дард-
аламни, юракларни титратувчи қайгу-
ни, чин муҳаббатнинг сеҳрли кучини
ҳали сезиб улгурмаган, ўз бошидан ке-
чирмаган ижрочи ҳеч қачон тингловчи-
нинг қалб торларини черта олмайдим.

Болаларни катталар қўйлаган ишлар-
ни қила олишини амалда кўрсатиб, ки-
шиларни ҳайратга солишдан ва завқла-
нишдан воз кечайлик. Зеро, ҳамма нар-
санинг ҳам ўз вақтида бўлгани маъқул.

Мухторжон ТУРДАЛИЕВ,
Фаргона политехника
институтининг катта ўқитувчиси.

АРИҚ... АХЛАТ ҚУТИСИМИ?

Халқимиз қадимдан сувни эъзозлаган.
Чунки, сув ҳалоллик, поклик белгиси
хисобланган.

Болалигимизда боболаримиз, момола-
римиз, сувга туфлаш увол, деб бизга ту-
шунтирилган. Эсимда, биз ёшлар иссиқ
нонни ариқ ёки ховуз сувига ботириб
еганимиз, ерга ётиб, ариқдан сув ичган-
миз. Бунинг барча қариялар эслашади.

Ҳозир-чи? Ҳозир Оллоҳга шукр, сув се-
роб, ариқлар тўлиб оқапти. Аммо ариқ-
лардаги сувга нон ивитиби ейиш у ёқда
турсин, қўл-оёқ ювишга ҳазар қиласиз.
Чунки ариқдаги сувга нималар ташлан-
майди дейсиз?

Наҳотки, сувни эъзозлашдек удумни
унутатган бўлсан-а? Қишлоқ вакиллари,
мутасадди ўртоклар бу ҳақда чуқурроқ
ўйлаб кўрсалар, керак бўлса ҳар ҳўжа-
ликдан бир кишига ариқларни, ариқча ах-

лат ташлаш, ҳашарга чиқишни кузатиб
юриш топширилса, вақт-вақти билан
муҳкама этилса, бундай ҳолатларга бар-
ҳам берилармиди?

Ариқ ҳақида яна бир гап. Ариқлар йи-
лида 2-3 бор ҳашар қилинади. Ҳашарга
деб 2-3 бор эълон қилинади, аммо
ҳашарга санокли кишилар чиқади, 60-
70 фоиз киши чиқмайди (уларнинг бир
қисми ҳатто ота-онаси ётган мазор
ҳашарига ҳам чиқмайди, демек, гина
қилмаслик керак-а) айримлар чикмаса
ҳам пул бериб кишиларни ёллаб ҳаша-
рини қилдиради. Ариқлар тоза бўлса,
сув тоза бўлади, ҳашар қилинган бўлса,
айрим ноинсофлар ташлаган ахлатлар
тиқилиб қолмайди.

Сув-оби ҳаёт, сув мўл ҳосил, сув то-
залик, поклик. Ариқларида тоза сувлар
оққан элнинг одамлари ҳам соғ-сало-
мат бўлишади.

Марат АХМЕДОВ,
Республикада хизмат кўрсатган
ўқитувчи, нафақахўр.
Бухоро вилояти.

- Тахририятингизга келишга келдим-у, аммо, тўртинчи қаватга кўтарилиб, қалбимдагиларни айтишга журъат эта олмай пастда анча турдим. Бир нечта сигарет тутатиб, ўйлаб-ўйлаб барибир ҳаммасини айтишга қарор қилдим, - деди баланд бўлиб, қорачадан келган йигит. Исмми Миролим экан.

- Демак, айтмасангиз бўлмайди, айтаверинг! Сизнинг дардингиз анча эскига ўхшайди. Йиллар ўтса-да, унута олмай қўйналаётганингиз сезилиб турибди, - дедим Миролимга.

- Шундай опа! Очиғини айтсам, бу воқеага - Фаридамдан айрилганимга 5 йил бўлди. У мендан анча ёш эди. Уйланмасдан онамни куйдириб анча юрдим. Охири Фаридани исмли ёшгина бир қизни ёқтириб қолдим. Бу пайтга келиб, ишларим юришиб кетган, яхши топардим. Фақат уйда келин йўқлигидан онам ҳар кунни хафа бўларди. Хуллас, шу Фаридани совчиликка боришди. Тўй ҳам бўлди. Биз жуда яхши яшай бошладик. Онамнинг ҳам қувончи ичига сиғмасди. Мен Фаридамдан 8 ёш катта эдим. У ҳали ёш, менга қараганда қувноқ эди. У уйин-қулгунини, қўшиқлар, шўх-шўх рақсларга тушишни ёқтирарди. Айниқса, қариндош-уруғларникига тўйга борадиган бўлсак, хурсандчиликдан гул-гул очилиб, қўғирчоқдек чиройли кийиниб оларди. Табиийки, уни севар, ҳаммадан қизғанардим.

Орадан икки йил ўтди. Негадир унинг бўйида бўлмади. Бу хотинимнинг парвосига келмаса-да, онам билан мен хавотирга тушдик.

- Шифокорларга кўрсатмадингизми унинг?

- Кўрсатдик. Онам анча жойларга олиб борди. Бир кунни Олмаликда яшайдиган холам келиб қолди. Ўзлари яшайдиган жойда бир табиб борлигини айтиб, Фаридани олиб кетиб қаратмоқчи бўлди. Биз рози бўлдик. Хафтанинг охирида яъни, шанба кунни бориб уни олиб келадиган бўлдим. Ҳамма бало шундан бошланди. Асли-

да юбормасам бўлар экан... - деди Миролим "ух" тортиб.

- Боя айтганимдек, уни жуда яхши кўрардим. Чидаб туролмасдан жума кунни тушдан сўнг машинам билан йўлга чиқдим. Қувончдан қўшиқ айтгим келарди. Чунки Фаридани минг йилдан буён кўрмагандек соғингандим.

Лекин холамнинг маҳалласига яқинлашганимда қутилмаганда юрагимда ғашлик пайдо бўлди. Ғашлик холамнинг уйига

очик экан. Энди кирай, деганимда хотинимнинг жарангдор кулгусини эшитиб, турган жойимда қотиб қолдим. Ичкаридан шўх мусика, қўшиқ эшитиларди. Бир йигит тор чалиб, қўйларди. Фаридани эса... Диванда бармоқларини шақиллатиб, оёқларини дупиллатиб, чайқалиб ўтирарди.

Рашқдан ўзимни бошқаролмай қолдим. бориб уни қўлидан силтаб тортиб тургазим. У пинагини ҳам бузмай, салом берди. Мен эса уни тортиб уйдан олиб

ЎША МУҲАББАТНИНГ ИЗТИРОБЛАРИ...

яқинлашганим сайин кучая бошлади. Бу ғашлик бежиз эмас экан...

Машинадан туша солиб ўзимни уйга урдим. Уйда холам пайпоқ тўкиб ўтирар, бошқа ҳеч ким йўқ эди. Дахшатга тушибман денг. Аммо, холам бамайлихотир:

- Вой, келдингми болам! Фаридани кўшининг уйига қўшиқ эшитгани чқиб кетганди, - деди.

Холам кўрсатган уйга чоғдим. Дарвоза

чиқарканман, хотинимнинг жилмайганча ҳалиги йигитга бош силкиганини кўриб қолдим. Холамнинг айтишича, табиб шу йигитнинг онаси экан. Буни шундай қабул қилсам ҳам бўларди. Аммо, мен эркак, қолаверса худбин ҳам эдим-да.

- Оилангизга шу воқеа совуқчилик солдими?

- Совуқчилик солса ҳам майли эди-я... Мен шу заҳоти Тошкентга қайтдим. Йўл-йўлакай Фаридани сўқиб, йигитлиб келдим. У эса... Йигитнинг оёқлари шол бўлиб қолганини, унинг қўшигини эшитиш ҳам бечоранинг кўнглини кўтариши мумкинлигини айтиб, мени инсофга келтиришга уринарди. Аммо, мен Фариданинг етти пуштини бўралаб сўқиб кетардим.

Уйга келгач, воқеани қўшиб-чатиб онамга айтиб, сал тинчидим. Энди онам ҳам унга заҳрини соча бошлади.

Охири Фаридани уйига кетиб қолди. Ортдан бормадик. Бир йилдан сўнг ажрашдик. Анча ўзимни кечира олмай юрдим. Тушларимда Фаридани кўрардим. Уни шундай армон билан соғинардимки...

- Нега ярашиб қўя қолмадингиз?..

ТАШРИФЛАРИНГИЗ...

- Чунки, уйдагилари уни аллақачон узатиб юборишганди. Кейинчалик мен ҳам уйландим. Аммо фарзандимиз бўлавермади.

Бир кунни соғинчдан шу қадар эзилдимки, Фаридани иш жойига излаб бордим. У ҳам мени кўриб аввалига ҳурсанд бўлиб кетди. Сўнг саросимага тушиб қолди, қўзларига ёш қалқди.

- Фаридани! Кечир мени! Ростини айтгин, ўшанда ораларингда...

- Йўқ, Миролим ака! У бечора ўрнидан тура олмайдиган, шўрлик инсонлигини сизга айтгандим-ку! Аммо, сиз тушунмадингиз, - деди.

Хайрлашарканмиз унинг ҳомиладорлигини кўрдим. Бир алашим икки бўлди. У иккинчи фарзанди экан. Фаридани ортга қарай-қарай ичкарига кириб кетди, мен эса ортимга кетдим. Агар ўшанда сал босирок бўлганимда ёки онам мени сал вазминроқ бўлишга ундаганда, биз айрилмасдик. Биламан, у ҳам мени унутмаган, ўзим ҳам бир умр Фаридани ўйлаб яшасам керак, - дея у Фариданининг сувратини кўрсатди.

Бир-бирини қўлидан маҳкам тутган оқ либосли сулув қиз башанг кийинган қўвнинг елкасига бош қўйиб бахтиёр жилмайиб турарди. Улар бир-бирига жуда мос эдилар. Гурур ва рашк деган туйғулар иккисини икки томонга отиб юборди. Энди улар ҳаёт уммонининг икки соҳилида яшашига маҳкумдилар. Ҳа, азизлар! Нимаки бўлганда ҳам ўйлаб иш тутган яхши. Ўша илк муҳаббат ҳеч қачон унутилмайди. Ўйламасдан иш тутишининг оқибати эса... Изтироб ва пушаймонлик... Бу изтиробни эса ҳеч кимга раво кўрмасдим.

Басира САЙДАЛИЕВА

-Опажон, ҳозироқ мен билан суҳбатлашиб маслаҳат бермасангиз кейин кеч бўлади, - деди Тошкент шаҳрининг Сирғали туманидан қўнғироқ қилаётган Гулчехра исмли қиз.

-Тахририятга келсангиз бафуржа суҳбатлашиб олармидик...

-Йўқ, йўқ, у ерга боришга имкониятим йўқ. Онам сизларга мурожаат қилганимни билиб қолса, менга ва укаларимга жабр бўлади. Ундан ташқари сизга қўнғироқ қилиш учун дугонам Зоҳидадан 300 сўм қарз олдим. Ана шу пулга яраша суҳбатлашим керак.

-Сизни бунчалик хавотирга тушишга нима мажбур қилаяпти?

-Биз оилада уч нафар фарзандимиз. Ойим яхши жойда ишлайди. Аммо дадам маошга кун кечиради. Иккиси ҳам олий маълумотли, тушунган одамлар-у, бир-бирларига бўйсунини истамайди. Маошларини ҳам ўзлари биланларича ишлатишди. Байрамни биз болалар уйда ёлғиз, ота-онамиз ўз дўстлари билан алоҳида қуттишди. Бир кунни ойимнинг Қашқадарёлик дугонаси уйимизга меҳмон бўлиб келди-да, анча пайт қўлиб кетди. Дадам билан ойим алоҳида хонада

ётишга мажбур бўлишди. Зухра (аёлнинг исми шундай эди) холам оиламиздаги мухитни баттар оғирлаштира бошлади. Дадамни ойимга

-Сенга эрининг нима кераги бор. Ўзинг пул топсанг. Атрофингда ошна-оғайнилари кўп бўлса... Ажрашиб қўяқол, қўлоғинг тинчийди. Болалар-

БИР ХОНАДОНДА

Қўнғироқларингиз...

ИККИ ҚУЛФ

ни ўзинг билан олиб қолсанг уй, машина, мол-мулк сенинг ихтиёрингда қолади, - деди. Ўша кунни ойим яна дадам билан жанжал қилди. - "Сиз ландовур, бир ишни уddалай олмайдиган эркаксиз. На пул топишни, на икки оғиз муомалани эплоймайсиз", - дея дадамни ҳақоратлади. Дадам бу гапларга чидаб туролмай ойимнинг юзига шапалоқ тортиб юборди. Дадамнинг бу хатоси Зухра холамга қўл келди. Ўша кундан бошлаб уйимизда ажралиш жараёни бошланди. Ойим

сўзлар бўлиб ўтса-ю, қариндош-уруғлар, маҳалла-қўйдагилар бунга толашабин бўлиб туришса?...

-Қариндош-уруғларимиз уларни муроасага келтириш ўрнига аҳволни баттар оғирлаштиришди. Хоаларим судда ойимни қўллаб-қувватлаб туришди. Аммо амакиларим судга ҳам, уйимизга ҳам к-

лишмади. Хотинларидан кўрққан бўлишса керак. Фақат маҳалла оқсоқоли дадамни бошпанали бўлгунича яшаб туриши учун ойимдан уйимизнинг бир хонасини ажратиб беришини илтимос қилди. Оқсоқол амакининг ҳаракатлари билан ойим дадамга вақтинчалик яшаб туриши учун рухсат берди. Ҳозир бизга, яъни болаларга жуда қийин бўлиб қолди. Дадамнинг хонасига кирсак ойим бизни уради, ейиш-ичишдан, овқатдан маҳрум қилади. Ойим ишга кетганида яширинча дадамнинг кирларини ювиб, хонасини тозалаб берамиз. Баъзида тансик овқатлар пиширсак ойимдан беркитиб дадамга бериб тура-миз. Энг ёмони шундаки ота-оналаримизнинг иккиси ҳам ўз хоналарига қулф-қалит қилиб олишган.

-Зухра хола ҳозир ҳам сизлар билан яшаптимиз?

-Ойим уни ўзи ишлайтган фирмага ишга олиб кириб қўйди. Бир пайтлар университда ўқиб юрган пайтларида дугона бўлишган экан. Зухра

холам ҳам, ойим ҳам дадамни яхши кўрар, аммо ойим эпчиллик қилиб дадамга турмушга чиққан экан. Зухра холам икки марта турмушга чиққан, аммо фарзандлари йўқ. Унинг битта боши ҳамма жойга сиғиб кетаверади. Аммо юрагидаги хусумат ҳар қандай оилаларни парчалаб ташлашга етади. Ойим ўзи ёмон аёл эмас, аммо бировларнинг таъсирига тез берилади. "Оила ва жамият" газетасининг ҳар сонини ўқиб, тахлаб қўяди. Агар айтганларимни ёзиб чиқсангиз балки ойим инсофга келиб қолармиди?

- Ҳаёт деганлари жуда мураккаб, синглим. Баъзида ёшлиқда қилинган бир хато, умр бўйи сабоқ бўлса, баъзида ҳар кунни хато қилса-да, қиссадан ҳисса чиқармаймиз.

Афсус!... Бир бемақсад аёл оилангизни бузибди, сизларни ота меҳридан жудо қилибди. Энди сиз-фарзандлар икки азиз инсонингиз ўртасида кўприк бўлиб уларни бирлаштиришга ҳаракат қилинг.

Мен ёш мухлисимизга шундай маслаҳат бердим. Асосий гап эса, сиздан, азиз газетхон. Қизимизга, унинг отаю онасига сиз нима дейсиз...

Ниғора ЙЎЛДОШЕВА

ёмонлаб, икки-уч марта уриштириб қўйди. Бир кунни ошхонада идиш-товуқларни ювётган Зухра холамни ойимга айтётган гапларини эшитиб қолдим.

ва Зухра холам ниятларига етишди. Дадам бизга алимент тулашдан бош тортиб, барча мол-мулкларни ойимнинг ихтиёрига ўтказиб берди.

- Оилангизда шунча гап-

Хар бир ота-онанинг орзуси, фарзандлар камолини, бахту икболини кўриш. Куч-қуввати борида уларни ўз йўлини топишига қўмаклашишди. Шу маънода ўз ҳоё-хавасларини деб, фарзандлар ке-

пиллаб турган оила шабини ўчирмоқчи. Ҳаётнинг мураккаблигини қарангки, баъзан ўз уйингдан тополмаган ҳароратни кимдандир қидиради. Не ажабки, гоҳида ўша фаришта ўз оёғи билан кириб келади-ю, борлигинга ҳукмрон бўлади-қўяди.

Нодиржон, аввало қўшининг ини-ю, ҳеч кимнинг уйи бузилмасин.

Эҳтимол: "Мен бу қизни унутаолмаслигимни биламан. Келажак ҳаётимни усиз асло тасаввур қила олмайман. Балки, севмасдан уйланганим учун шу ахволга тушгандирман", деб ёзганингиздек, сиз ҳақдирсиз. Уни вақт кўрсатади. Балки полонлар пайдо бўлмасдан аввал тўғри хулосага келган маъқулмикин?

Ҳикмат МАХСУМОВ

Акс-сано

БАЛКИ, СИЗ ҲАҚДИРСИЗ

лажагини ўйлама-ётган баъзи ота-оналарга ҳайрон қоласан. Шошма-шошарлик билан қурилган оила денгиз ўртасидаги омонат кемага ўхшайди. Бехосдан эсган шамол қулатиб ё фарқ этиб юбориши мумкин. Кўнгил майли-ю, муҳаббат устунларидан ясалган кема ҳар қандай тўфонларга бардош беради.

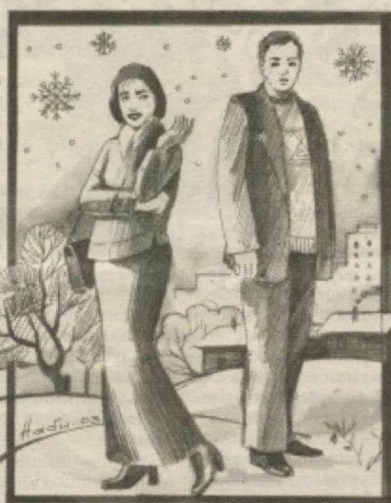
Қутилмаганда Нодирнинг ҳаётига кириб келган Нозима омонатгина ли-

«Икки ўт орасида қолган кўнгил» 37-сон

ЭСЛАТМА: Ота-онанинг тавсиясига кўра ўзим ёқтирмаган қизга уйландим. Тўй-ку бир кунда ўтди, кетди. Аммо, аламли кунларнинг доғи бир кунда ўтмас экан. Вақт ўтиб, Нозима исмли қизни севиб қолдим. **НОДИР**

ҚАРИ ҚИЗ БЎЛИБ

"Юрагинг мунча муз синглим!" маколасини ўқиб, анча ўйланиб қолдим. Кизим Муҳаббатхон, сиз турмушга чиққан эмас, чиқмай қолишдан чўчинг. Беш қўл баробар эмас, тўғри, нобол йигитлар оза бўлса-да учрайди. Лекин яхши оилалар, яхши йигитлар жуда кўп-ку. Сиз, ҳозир пул топиб, яхши иш-

Набира тўйларида бош-қош бўлишин. "Қариқиз" деган ном олманг. Бола олиб боқиш савоб иш. Лекин турмуш ўртоғингиз бўлганида майли эди. Бизнинг яшаб турган маҳалламизда бир қиз бор. Ҳозир 53 ёшда. Ўз вақтида сизга ўхшаб эрни ёқтирмади. Сизнинг гапингизни гапирди. Кейинчалик эса

ҚОЛМАНГ!

"Юрагинг мунча муз синглим!" 41-сон

ЭСЛАТМА: Опоқимнинг Муҳаббат исмли қизи, «Текинхўр, боқиманаа эркакни бошимга ураманми? Ҳозир эркаклар эмас, аёллар оила боқаяпти. Мен ўзимни таъминлай оламан», дея турмушга чиқишни истамай, хафа қилади.

Малоҳат ХОЛБОВЕВА.

фақат кексайган эркаклар совчи қўйишди. Ҳозир "қари қиз", деган номни олиб юрибди. Ким кўрса: "Ана, қари қиз келаяпти!" - дейишади. Сиз ҳам шундай бўлманг.

Паттихон САМАДОВА, Фаргона вилояти.

ОТАСИГА МЕҲР УЙҒОТИНГ!

Жалолқудуқлик Хулқарой эрининг ношудлиги, ҳеч қерда ишламаслиги, ҳўжалик қаровсиз ҳолда эканлигиндан нолийди. Эр ношуд экан, тўғри, бу аёл азоби. Лекин, Хулқарой бир эмас, уч ўғлини ўстириб, воёга етказаяпти. Отанинг ишга нўноқлиги, танбаллиги ўғилларга ўтмасин, вақт борида уларни меҳнатга ўргатинг, бирор хунарни эгаллаш йўлини излашин, эрим ношуд

деб ўтираверишдан нима фойда. Яхши, ширин гаплар билан тушунтириб, теварак атрофдагилардан ибратли мисоллар келтириб ўғиллар тарбиясига жиддийроқ қараш керак. Эр буюм эмаску, яхшисига алмаштириб олсангиз. Бизда инсон чикитга чиқарилмайди, четга суриб қўйилмайди. Энди сиз фақат эрингизга инсоф сўранг. Ночор ҳаётдан ўғилларни ишга ўргатиб, хушёрликка қорлагина қутилмасиз

"Ношуд эр кимга керак?" 50-сон

ЭСЛАТМА: Эрим билан турмуш қўрганамизга 18 йил бўлди. Ўн саккиз йил ичда касбини тўрт марта ўзгартирдим. Ҳеч бир ишга меҳр билан ёнашмайман. Унинг ғайратсизлигидан болалар ҳам ҳўноб бўлиб кетишди. Эркак сержант бўлмаса хотининиям тез қаратиб қўяр экан.

ҲУЛҚАР

деб ўйлайман. Ота-онани қариган чоғида фарзанди

Шоирахоннинг кечинмаларини ўқиб ёқа ушладим. 34 ёшга кирган аёл бефарзанд, ёлғиз боши билан шундай фикрлаши галати. Нима учун чиройли, ке-

гурурингизни, аёл деган номингизни оёқости қилган бўласиз.

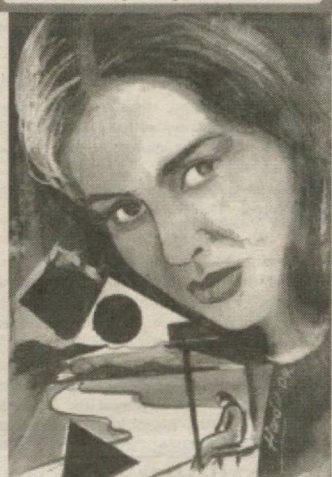
Ҳаёт ҳаммининг ҳам бошини силайвермайди.

БОШИНГИЗ ЁСТИҚҚА ТЕККАНДА

"Мен излаган шох бекат" - 44-сон

ЭСЛАТМА: Хўжайишим билан ажрашганимдан сўнг Тошкентга келиб яшай бошладим. Оилавий ётоқхонадан жой олиб, чиройли қўлиб таъмирлаб олдим. Мен билан оила қурмоқчи бўлган эркаклар талайгина. Аммо уларни оила, рўзгор ташвиши эмас, меннинг ёш ва гўзаллигим ҳамма уй-жойим қизиқтиради.

Муаллиф: Н. ЙЎЛДОШЕВА

Сўзларимни кўнглингизга оғир олманг, чунки қозонда бори чўмичга чиқади, бори шукр қилиб яшагга интилинг.

М. ИСОҚОВА

Инсон ўз миллатининг тилини, тарихини, урф-одатини, динини яхши билиши керак. Дин қоидаларини ҳурмат қилиб инсоний бўлиб яшаш керак. Ўз динини билмай яшаган инсон ҳаётда катта хатоларга йўл қўяди. Бандайи мўмин Худодан қўрқиши,

у инсон зотидан бўлса, бир кун эмас, бир кун Оллоҳни қаҳрига учрайди. Унинг у дунёси ҳам, бу дунёси ҳам йўқ. Қизни эса асаб касалликлари шифокорига кўрсатиб, даволаса бўлади. Хали тузалиб кетади. Қаттиқ қўрққанидан тилдан қолган бўлиши мумкин.

ГУЛ-ҒУНЧАСИН ЭЗИБ ТАШЛАМА!

инсонлардан уялиши керак. Бу дил изҳоридаги воқеа жуда жирканч ва аянчлидир. Қизнинг онаси бу ҳолни қўриб қанчалар азобланса ҳам, ҳеч жойга бориб арз қилмай неча йиллар яшабди. Лекин бунга қанча куч керак. Номус ўлимдан қучли дейдилар. Неча йиллар виждон азоби билан эзилиб фарзандини ногиронлигини қўриб, қанчалар эрига лаънатлар ўқиган онанинг изтироб чекишларини кўз олдимга келтирдим. Оналар кучли зот, барча оғирликларга чидайди. Ор-номус учун курашади. Лекин онанинг ўз фарзандига биров жабр қилса чидаши жуда кийин. Ўз фарзандини ногирон қилиб қўйган ваҳший ота ҳаётда тинч яшолмаса керак деб ўйлайман. Агар

Ҳам ота, ҳам ...га жазо борми? 42-сон

ЭСЛАТМА: Бир кун бозордан келсам, абаҳ эрим "ота"лик вазифасини унутган ҳолда қизимнинг "адаво"ига қарамасдан, номусига тегаётган экан. Ушанга буён қизим гапирмайди, ногирон бўлиб қолади.

СОҲНА

Гул очилмай гулчликда сўлмасин, Ҳеч ким бировлардан жабр кўрмасин. Ор-номуси оёқости бўлмасин, Номардликдан она қалби куймасин. Ғайнижамол АБДУЛЛА қизи, Тошкент шаҳри.

юзага чиқарсин. Фарзанд туфайли ота-она кўрагига шамол тегади. "Болалар ҳар кун тенгқурларни кийган кийимга ҳавас қилиб келишди-да, ўзларига ҳам ана шунақа кийим олиб беришни бот-бот таъкидлашади", - деб ёзади у. Тўғри, болалар яхши кийинишни, ўртоғидан ортда қолмаслиқни истайди. Орзули дунё. Бундай пайтда уларга ётиги билан шароитни тушунтириб: "Кези келганда сен ҳам албатта киясан", - деб муомала қилингани дуруст. Гарчи эр ношуд

бўлса ҳам болани отага қарши қўймаслик керак. Бола юрагига отага нисбатан нафрат, бемехрлик пайдо бўлмасин. Бола ўсиб, улғайиб, уквали бўлиб отани суяб кетсин. Шундай бўлса, бу онанинг ҳам бахти. Бундай яхши тарбияга бир кунда, ё бир ойда эришиб бўлмайди. Бу йиллар давомида мисқоллаб амалга оширилдиган ҳам оғир, ҳам фахрли иш. Хулқарой, кўп ҳам ўқинманг.

Муҳаббат ТУРОБОВА

ТАБРИКЛАЙМИЗ

ЭЪЛОНЛАР!

Пааари бузруквори-
миз Абдусамма ака!
Сизни 55 ёшингиз
билан табриклав,
узоқ умр, суҳбат-сало-
матлик, муваффақия-
тлар тилаймиз.
Ойшонимиз билан
қўша қариб юринглар деб, куёвингиз Ри-
сқидин ва набираларингиз Ҳасан, Ҳусан.

Азиз дилбанаимиз Шохруҳ Мирзо!
Туғилган кунинг кутлуғ бўлсин! Сен-
га чин юракдан бахт тилаймиз. Бахт-
шимизга яқинларингиз меҳр-оқибатли
ва ошжаноб инсон бўлиб ўсгин. Сени
ҳаммамиз яхши кўраимиз.
Ҳуломовлар оиласи номидан аалам
Шамсидин, аянг Шохистахон.

Ҳурматли Акмал!
Таваллу айёмингиз билан табрикла-
ймиз. Сизга бахт, омад, хотиржамлик
тилаимиз. Жамки шоалликлар сизга ёр
бўсин. Эзгу тилақларингизга тилақ-
дошимиз.
Баҳром, Равшан, Исроил, Ҳасан, Гул-
бахор ва Мансур.

Дўстим Шерали Сатторов!
Сизни 14-январ, "Ватан ҳимоячилари"
куни билан табриклайман. Дўстлиги-
мизга кўз тегмасин, у абадий бўлсин.
Оилангиз ва дўстларингиз бахтшуда
ҳамиша соғ бўлинг.
Лола Давлатова,
Тошкент вилояти,
Бўстоналқ тумани,
ТАПУ талабаси

Ҳурматли куёвимиз
Абдуҳаким!
Сизни 45 ёшга тўлишин-
гиз билан табриклаймиз.
Қизимиз Лолаҳон билан
қўша-қариб юринглар.

Бибингиз Муҳаррам ва
бобонгиз Тўйбобў Тўхмасев,
Бухоро вилояти, Шифоркон тумани.

Дугонажоним
Ферузабону Асқарова!
19 баҳоринг муборак
бўлсин! Ҳамиша хушчақ-
чақ ва гўза қиз бўлиб
юрин. Дунёдаги барча
эзгу тилақларни сенга
тиламан.

Давлажонимиз Фуёл!
Сизни 46 ёшга тўлишингиз билан табрик-
лаймиз. Ҳамиша соғ-саломат бўлиб, она-
жонимиз Собираҳон билан узоқ ва бахтли
умр кечиринглар.

Фарзанадларингиз Феруза, Азизбек,
Дилбар, Диллора, Мафтуна,
Навоий шахри.

Меҳрибон отагонимиз
Норкул!
Сизни 76 ёшингиз билан
табриклаймиз! Бизни меҳр
билан вояга етказдингиз.
Энди эса онажонимиз Қур-
боний билан роҳату фар-
оғатла умр кечиринглар.
Ун бир нафар қизларингиз номидан,
Термиздаги қизингиз Раъноҳон Нуралоева.

УРОЛОГ ВРАЧ, ДОЦЕНТ РЎЗМЕТОВ МЭЛС ҲОЗИЕВИЧ
ЭНУРЕЗ ХАСТАЛИГИ БИЛАН ОФРИГАН КОВУГИ БЎШ ЎФИЛ ВА ҚИЗ
БОЛАЛАРНИ БАТАМОМ ДАВОЛАЙДИ.
Буйрак, ковуқ, простата бези касалликларини ДАВОЛАЙДИ.
Манзил: Марказ-15, 12-уй (Жангоҳ маҳалла) Мўлжал: Метронинг Ф. Ҳулом
бекати. Тел: 144-46-87 9:00-17:00гача. Чорсудан 123, 100 автобус. Марш.
такси. 2, 4, 7, 77, 91. Себзор бекати.

Профессор Эргаш САЛИМОВ клиникаси барча турдаги аллергия, бўғин, ошқозон-ичак
хасталикларини, касалманд, нимсон болаларни махсус усулларда даволайди. Бронхит
астма хасталигида гормонал дорилар қўлланмайди. Аллергия касалликларини аниқлаб,
даволашда турли аллергияларни қўйиб қиналади. Иш вақти соат 8 дан 17 гача.
МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент, Уйғур Хўжаев кўчаси, 4-уй, 10-хона. Автобуслар — 27, 35, 46,
53, 91. Трамвай — 8. 1-шаҳар клиникаси бекати. Тел: 49-43-33, 144-64-30.

Хамқишлоқ қизлар шаҳардан уй-
ларига қайтишганди. Автобус
ярим йўлни босиб ўтганида, бузи-
либ тўхтаб қолди. Йўловчилар тўғри
келган машинага ўтиришиб, жўнаб
кейтиша бошлади. Иккала қиз эса
ора йўлда сарсон бўлиб туриб
қолишди. Атрофни тездаёқ туман
қоплаб, қоронғи туша қолди. Қиз-
лар кўркишиб-иккиланиб одимлай
бошлашди. Туманда биронта ҳам
машина кўринмас эди. Озгина
йоришлари билан туман
шунакаям қуюқлашиб
кетдики, қизлар энди
олдинга юришга
ҳам кўркиб қо-
лишди. Бу ер
икки қишлоқ
о р а л и г и
бўлиб, хил-
ват жой эди.
- Нафиса,
нима қила-
миз энди?
- сўради Умида.
Нафиса ҳамроҳидан
икки ёш катта эди. У
йўлнинг четига чўккалаб
ўтиргач, шундай деди:
- Ёнимга ўтиринг. Мен
дуо ўқийман. Биргаллашиб юзимиз-
га фотиҳа тортамыз. Ажаб эмас, би-
ронта машина келиб қолса.
Дуодан сўнг иккиси юзларига фо-
тиҳа тортишди. Бир фурсат ўтгач,
машина эмас, галтак аравани гил-
дирашиб, ўн уч ёшлардаги болақай
келиб қолди. У галтак араванинг
ўртасига ёниб турган тошфонари
қўйиб олганди. Тошфонар атрофни
анчагина ёритиб турарди.
- Қаёққа кетаяпсиз ука? - унга му-
рожаат қилди Нафиса. - Бизниям
бошлаб олинг.
- Юринглар! - бажонидил рози
бўлди болақай. - Сомонимиз тугаб
қолибди. Амманнинг уйидан прес-
сланган сомон олиб келгани кета-
япман. Сизларни кузатиб қўяман.
Анави зақандан ўтиб олсак, у ёғига
туман бўлмайди.
- Балким у ёғи ҳам тумандир? -
кўркиброк савол ташлади Умида.
- Йўқ, туман эмас. У ёғига йўл-
ларинг очик бўлса керак.
- Айтганингиз келсин-да, - хўрсин-

ди Нафиса.
Улар ёнма-ён одимлашиб бо-
ришди. Тошфонар йўлни шунақа-
ям яхши ёритиб бордики, худди
туман сал нарига чекингандай
бўлди. Тездаёқ зақан кўпригига
етиб келишди. Ҳақиқатан ҳам за-
қан кўпригининг нариги ёғида ту-
ман умуман йўқ эди. Қизлар энди
хотиржам тортишди. Шу пайтнинг
ўзига рўпарадан келган машина,
уч кўчадан ўнг томонга бурилиб
тўхтади. Ҳайдовчи маши-
на эшигини очиб,
қизларга қаради:
- Нафиса,
мунчаём ке-
ча қолдинг-
лар?
Ҳайдовчи
Нафиса-
н и н г
тоғаси
э к а н .
Қизлар
жуда хурсанд бўлиб ке-
тишди. Иккиси ҳам ма-
шинага ўтиришгач, бо-
лақайга раҳмат айтма-
ганлари эсига тушиб,
иккаласи ҳам наастга ту-
шишди. Ҳайдовчи қизларга қаради:
- Ҳа, Нафиса, нимага қайтиб туш-
динглар?
- Битта бола билан келгандик.
Раҳмат айтиб қўймабмиз.
- Қанақа бола? Ҳеч кимни кўрма-
дим-ку!
- Бизни тошфонарнинг ёруғида
олиб келди-ку.
Бироқ улар қайтиб тушганда, ара-
ва ҳам, болақай ҳам йўқ эди. Ҳай-
довчи таажжубда елка қисди.
- Бор болақай бирдан йўқ бўлиб
қолмайдик-ку. Сизларни маёқ бош-
лаб келган бўлса керак.
- Қанақа маёқ?!
- Одамни йўлга соладиган мўъжи-
за бўлади. Баъзида адашган одам-
ларни чўлдан ҳам олиб чиқиб қўя-
кан. Дадам шундай деганди. Бал-
ким яхшилик фаришасидир.
Қизлар ҳайрон бўлишди. Ҳарқалай
дуонинг хосияти билан иккисининг
мушқули осон бўлганди.

ТАУМАНДАГИ ВОКЕА

ҲАРОЙИБ
жуда хурсанд бўлиб ке-
тишди. Иккиси ҳам ма-
шинага ўтиришгач, бо-
лақайга раҳмат айтма-
ганлари эсига тушиб,
иккаласи ҳам наастга ту-
шишди. Ҳайдовчи қизларга қаради:
- Ҳа, Нафиса, нимага қайтиб туш-
динглар?
- Битта бола билан келгандик.
Раҳмат айтиб қўймабмиз.
- Қанақа бола? Ҳеч кимни кўрма-
дим-ку!
- Бизни тошфонарнинг ёруғида
олиб келди-ку.
Бироқ улар қайтиб тушганда, ара-
ва ҳам, болақай ҳам йўқ эди. Ҳай-
довчи таажжубда елка қисди.
- Бор болақай бирдан йўқ бўлиб
қолмайдик-ку. Сизларни маёқ бош-
лаб келган бўлса керак.
- Қанақа маёқ?!
- Одамни йўлга соладиган мўъжи-
за бўлади. Баъзида адашган одам-
ларни чўлдан ҳам олиб чиқиб қўя-
кан. Дадам шундай деганди. Бал-
ким яхшилик фаришасидир.
Қизлар ҳайрон бўлишди. Ҳарқалай
дуонинг хосияти билан иккисининг
мушқули осон бўлганди.

К.НИШОНОВ

ҚАЛАМИНГИЗ ЎТКИР БЎЛАВЕРСИН!

Ўтган йилдан эътиборан Охунжон ака
Бегматов ўзининг таъсирчан мақолалари
билан газетамизнинг фаол муаллифла-
ридан бирига айланди. Мухлисларимиз
назарига тушди.
- Мақтабни битирганимдан кейин етти
йил ўқишга кира олмай, охири талаба-
лик бахтига эришдим. Институтда иш-
лашсини, талабаларга дарс беришни орзу
қилардим,- дейди Охунжон ака. Тарих
фанлари номзоди Охунжон ака Бегма-
тов кўп йиллар техника университети-
да, ЎзМУ да талабаларга дарс берди.

Охунжон ака рафиқа-
си Мухаббатхон ая
билан икки қиз, бир
ўғилни тарбиялаб
элга қўйишди, наби-
рали бўлишди. Шу
кунларда 67
ёшга қарши
олаётган Охунжон
акани кутлуғ
ёшлари билан
муборакбод этар-
канмиз, қаламлари янада ўткир бўли-
шини тилаб қоламиз!

"Оила ва жамият" газетаси
жамоаси

"АТИРГУЛ" ТАНЛОВИГА МАРҲАМАТ!!!

Азиз ижодкор дугоналар!
Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам
Каримовнинг "Ўзбекистон Хотин-қизлар қў-
митаси фаолиятини қўллаб-қувватлаш браси-
даги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги
Фармонида мамлакатимиз хотин-қизларининг
қасбий, жисмоний, маънавий ва интеллектуал
савиясини юксалтириш, уларнинг ижтимоий-
сийсий фаоллигини янада оширишга қаратил-
ган вазифалар қўйилганидан яхши хабардор-
сиз. Журналист аёл-қизларимиз ана шу вазифа-
ларнинг ижросини дадил қаламга олиб му-
аммоларининг ечимини уйламоқдалар. Зеро,
ҳалқимиз кўнглига манзур бўла оладиган, юр-
тимиз келажагини мадҳ этадиган бадий-пуб-
лицистик, таҳлилий асарлар кўпайса, деган
Манзилимиз: 700129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.
Телефонлар: 144-34-79, 144-69-65.

умиддамиз. Танловимизнинг мақсади ҳам ана
шунга қаратилган.
Танловда республикамизнинг барча омма-
вий ахборот воситаларида ишлаётган ҳамкасб
дугоналаримиз иштирок этишлари мумкин.
Танловга ОАВда (жумладан, радио ва теле-
видениеда) 2004 йил мавбайнида эълон қилин-
ган ижодий ишлар тақдим этилади. Матери-
аллар 2005 йилнинг 16 февралига қадар қабул
қилинади. Ҳолблар 8-Март хотин қизлар кўни
арафасида аниқланади.
Танловга марҳамат! Ҳолблар қимматбаҳо
совғалар ва мукофотлар билан тақдирлана-
дилар.
Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшма-
си қошидаги "Журналист аёллар клуби".

КЎЙ (21.03 — 20.04). - Ўзқучин-
гиз билан амалга ошираётган ишларин-
гиздан катта фойда кўра бошлайсиз. Аммо,
бировга қарз беришдан аввал ўйлаб кўринг.

СИГИР (21.04 — 21.05). - Янги ре-
жалар тузинг. Шу ҳафтада тавак-
кал қилиб кўрсангиз, ишларингиз юри-
шиб кетади.

ЭГИЗАКЛАР (22.05 — 21.06). -
Янги ҳамкорлар билан битим туз-
сангиз бўлади. Фақат уларнинг садо-
қатларини синаб кўришингиз керак.

ҚИСҚИЧБАКА (22.06 — 22.07). -
Ишларингиз анча сустлашади. Фа-
олиятингизни фақат меҳнат билан
кучайтиришингиз мумкин.

МУНАЖЖИМЛАР

АРСЛОН (23.07 — 23.08). -
Кўринган нарсани сотиб олишга шо-
шилманг. Харид қилишдан аввал, етти
ўлчаб бир кесигга ўрганинг.

БОШОҚ (24.08 — 23.09). - Ҳамёнин-
гизга тушган даромад сизга хурсандчи-
лик келтиради. Аммо, соғлигингиз таш-
вишга солади.

ТАРОЗИ (24.09 — 23.10). - Ўз ютқ-
ларингиздан қибрлини кетманг. Сал
камтарроқ бўлиб, ўз устингизда ишлаш-
ни кучайтиринг.

ЧАЁН (24.10 — 22.11). - Эҳтиёжла-
рингизни ҳисобга олган ҳолда иш ту-
тишингиз керак. Тежам билан рўзгор теб-
ратинг.

БАШОРАТИ

ЎКОТАР (23.11 — 21.12.). - Оила
аъзоларингиз билан олис саёҳатга
бориб дам олишингизга ва янги режалар
тузишингизга имконият туғилади.

ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12 — 20.01). -
Ҳақиқий дўстларингизнинг масла-
ҳатларига қўлоқ солинг. Улар билан кенга-
шиб муаммоларингизни ҳал қилинг.

КОВҒА (21.01 — 18.02). - Бу ҳафта
сиз учун жуда омадли кўнларни ҳада
этиши қутилмоқда. Иш юзасидан
хизмат сафарига жўнашни рад этмаганин-
гиз маъқул.

БАЛИК (19.02 — 20.03). - Сиз мус-
тақил иш бошлашга кўп ҳам шошила-
верманг. Ўйлаб иш тусангиз яхши бир иш
таклиф қилишади.

Ўзбекистонда ҳаво ўзгариб туради. Вақти-вақти билан ёғин-
гарчилик бўлади. Баъзи жойларга туман тушади.
Шамолнинг тезлиги кучаяди. Ҳарорат кечаси
0-5° совуқ, кундузи 3-8° илиқ бўлади.

Баъзан халқ орасида учрайдиган баъзи урф-одатларимизга қўл силтагандек бўламиз. Ўша биз бепарво бўлиб қараган ақида эса бизга ҳолат куни-кечагина юз берди ва буни ёзиб, баъзи қизларга ҳам қўл келиб қолар, деб ўйладим.

Хуллас, воқеа қаҳрамони 22-23 ёшлардаги чиройли, замонавий, билимдон қиз. У ҳам оқ либосда келин саломни умид қилиб, хаёллар оғушида юрарди. Хаёлот денгизида сузиб, сирли шахзодасини кутарди. Тўғри, унга йигитлар "из-хор" сўзлари-ю, мактубларини ҳади этишарди, аммо, остона хатлаб совчи йўллаш йўқ эди. Ҳозирда 22-23 ёшли қизлар ўзларини "қари қиз"га йўйиб, тушкунликка тушишаркан, қатордан "қолиб кетдим", дея ўйлаб сиқилишади ҳам.

Бу олимқиз ҳам шунақа ҳолатда юрган кезлари қайси бир суҳбатда: "Қиз болага аммаси

ТҲҲҲ БҲҲҲ КҲҲ БҲҲҲ

лозим тикиб (ўз қўли билан албатта) берса, бахти тез очилар экан", - деган гапни эшитиб қолибди. Минг истихшол билан, ҳазил-хузул қилиб бу ҳақида аммасига билдириб қўйибди. Албатта амма жиянининг бахтини кўзлайди. Айтганини бажо келтиради. Хуллас шундан сўнг кўп эмас, оз эмас 3 ҳафта ўтар-ўтмас, тушида иккита бир пой оппоқ туфли олганини, қўлида туфлини ушлаб узокқа тикилаётганини кўрибди. Бир оз вақт ўтиб эса эшигидан қўшни вилоятдан совчилар келиб турган эмиш.

Мана сизга урфий ақида. Қиз

бир тарафдан хурсанд бўлса, иккинчи тарафдан эса ўйла-ниб қолибди. Ахир у воқеа бундай тез тус олишини ўйламаган экан. Хуллас, турмушга чиқмоқчи бўлган ёки шахзодасини кутаётган азиз қизлар!

Аммангизнинг кўнглини овланг! "Қиз аммага тортади", - деганлари балки шундандир.

Ахир шоир бежиз айтмаган: **"Бу дунёда тўйи бўлмас қиз бўлмас."**

Фақат шовилмасангиз бас. Барига эришасиз. Сиз кутган йигит гоийбдан келгай. Йигитлар эса ўз маликаларини излаб, тўйни ғамлаб барча қувнаб яшайверсин. Аммалар тикиб бериб, қизлар бахтини чиройли либослар очаверсин.

Дилбар НОРМУРОВОДА,
Сурхондарё вилояти,
Термиз шаҳри.

УЛАРДАН НАФРАТЛАНДИМ...

Мен бу хатни ёзишга кўп иккиландим. Бир неча бор ёзиб, йиртиб ташладим. Лекин ўша бир тўда виждонсиз, суюкоёқ, ҳа-ҳа суюкоёқ эркакларга нисбатан нафратим ичимга сиғмай, портлаб кетишим мумкин.

Мен айтмоқчи бўлган воқеага анча бўлди. Лекин ҳамон кечагидек ёдимда. Ўшанда мен шахримиздаги шифохоналарнинг бирида ҳамшира бўлиб ишлардим. Шифохонамизнинг 4-қавати хусусийлаштирилган.

Бир кун юмуш билан ўша қаватга чиқиб, қутилмаганда уч-тўртта эркак тўпланиб олишиб, бир аёлни ғийбат қилишадиганини гувоҳи бўлиб қолдим. Албатта уларнинг бундан хабари йўқ эди. Мен йўлакчада туриб, хонадаги гапларини тинглардим. Н.Б. исмли йигит ўша аёлни суюкоёқ деб нуқул бошқаларни ишонтиришга уринарди. Мен ўша аёлни яхши билар ва

нини ҳимоя қилмаганим учун шундай бўлган бўлса керак, деб ўйламан. Энг ёмони мен ҳам худди шундай беғуноҳ бўла туриб, тўхматга қолдим. Мен-ку, бу тўхматлардан хабар топиб, ўзимни ҳимоя қилдим. Лекин ўша опа-чи?! Н.Б. ва унинг ҳамтоволқларига Худо-нинг ўзи инсоф бермаса, уларга бас келиш қийин. Энг ҳуноқ томони - улар ичида со-чига оқ оралаган, болаларининг бўйи етиб қолганлари ҳам борки, бундан хайратлан-масдан илож йўқ. "Ахир сиз эркаксиз-ку!" - деб ҳайқиргим келади. Хўп, Н.Б. пасткаш, тўхматчи экан, бошқалар-чи?! Нега жон-жон деб ғийбатга шерик бўлиб, гуноҳга ботишаркан? Кимнингдир сингли-сини, ё опасини, бутунлай но-таниш аёлларни ва хатто бир-бирларининг хотинларини ҳам тап тортмай ғийбат қили-шади. Наҳотки Худодан кўрқимаса? Ахир бу дунёда бўлмаса, у дунёда бу тўхмат-ларнинг жавоби бор-ку! Ис-мини ёзмай дедим, лекин ўша Н.Б.нинг исми Бобур экан-нига нима дейсиз?!

Наҳот буюк бобокалонимиз исми шундай пасткашга на-сиб этган бўлса?! Кўра била туриб, покиза бир аёлнинг юзига қора суртиб, номини булғаш гуноҳ эмасми? Бу гу-ноҳнинг юки Н.Б.ни ер билан яқсон қилмасмики? Ёки касо-фати оиласига уриб, тўхмат балосига гирифтор бўлишмас-микан?

Ҳа, аёл суюкоёқ бўлса жуда ёмон. Бироқ, эркак шундай бўлса ундан ҳам ёмонроқ. Н.Б. ўз суюкоёқлигини яшириш мақсадида, беғуноҳларга тўх-мат қилади. Мен Н.Б. кабилар-ни ланглатмаман. Улардан на-фратланаман.

Ҳурматли эркаклар! Н.Б. ка-билардан эҳтиёт бўлинг, гуноҳ-ларга шерик бўлиб қолманг. Н.Б. кабилар бировни илин-тирмоқчи бўлишади. Агар кўнмаса орқасидан тўхмат қилиб, ёмонотлиққа чиқармоқ-чи бўлишади. Шундайлар орангизда бўлса ҳам аввал ўша аёл билан бир-икки оғиз ҳамсуҳбат бўлинг. Кейин хуло-са чиқаринг.

Г.
Акмал Икромов тумани,
Тошкент шаҳри.

ВАХТ НАСАЛАСИ

Мен туманимизда кейин-ги пайтларда авж олиб, хатто одатий ҳолга айла-ниб бораётган ёмон бир иллат ҳақида ёзиб юбора-ямман. Қозокларда қиз-ларни унаштирилгандан кейин олиб қочиш одати бор, деб эшитамиз. Бўлса бордир. Ҳар бир миллат-нинг ўзига хос урф-одат-лари жуда кўп. Лекин ўзбекларда ундай одат йўқ. Бизда бахт ва тўй ма-саласи жуда муҳим. Лекин шу масалага ҳам кейинги пайтда ёшлар жуда енгил қараш ҳоллари учраб ту-рибди. Бундан 25-30 йил-лар муқаддам қизлар 25-30 ёшга кирса ҳам ўз ша-хзодаси ва ундан келади-ган элчини кутиб ўтирар-ди. Ўша қизларнинг би-рортаси ҳам ота уйда қолиб кетмади. Ҳаётда ўз ўрнини топиб, бир оила-нинг бекаси бўлиб ўтири-шибди. У пайтларда ёшларнинг харидорини кўп эди. Ҳозирда эса қизла-римиз 15-16 ёшдан бош-лаб ўзига ўхшаган ўспи-рин билан қочиб кетиши одатга айланапти. Ҳатто

10 кун ичида бир қишлоқдан 4-5 та қиз-нинг қочиб кетган пайтлари бўлаяпти. 2-3 та қизнинг тил бириктириб, ўз севган йи-гитлари билан бир кунда қочишни режалаштириб, қочиб кетаётган ҳоллари ҳам бўлаяпти. Хўш, буни нима деб атаса бўлади? Бир парча элгидан минг азоб-лар билан ўстириб, катта қилганга ёшларимизнинг раҳматими бу? Ёки ўша йи-гит томондан совчи борса, қизнинг ота-ониси бермай-дими? Нега бермас экан? Беради, бир-жойнинг одам-лари, бир-бирини етти пуштигача билади, маъкул бўлса албатта беради. Ҳа-тто бир-бири билан жуда яқин қариндошларнинг фар-зандлари ҳам шу ишни қилишапти. Ота-оналар-нинг бунга қандай қарашаё-тгани янада қизиқ. Йигит томондан қиз томонга "қизингиз бизникида", деб одам келади ва 4-5 кун ичи-да дангиллама тўй қилиша-пти. Бунда қиз томон тўй ҳаражатларини ошиғи би-лан айтди ва йигит томон қилишга мажбур. Ҳатто

тўйдан олдин қизни бозор-га олиб чиқиб, оғзидан чиқ-қанини харид қилиб олиб беришапти. Бунга сайин ёшларимиз бу куракда тур-майдиган ишни авж олдири-шапти. Мана, ёшларимиз-нинг турмуши тез бузилиб кетаётганининг илдизи қаер-да? Эртага бир муаммага дуч келишса, йигит ва қиз бир-бирига таъна тошларини от-майди дейсизми? 16-17 ёшли болалар турмуш муа-моларини ечишга қодирми? Улар ҳали нонни "нанна" деб юрган болалар-ку?

Хуллас, кундан-кунга урчиб бораётган бу ёмон одатнинг илдизини қирқадиган вақт кел-мадимки? Уни йўқотишнинг чораларини қишлоқ оқсоқол-лари ўйласинларки, ёшлар бахт масаласини ўйинчоққа ай-лантирмасинлар. Бу масалада сиз нима дейсиз, азиз газет-хон? Ёки ёшларни бу қилаёт-ган ишлари тўғрими? Нотўғри бўлса, қандай қилиб уни бар-тараф қилиш мумкин?..

А. КОДИРОВ,
Бухоро вилояти, Олот
тумани, "Шарк юлдузи"
жамоа ҳўжалиги.

КЕЧИРИМА

Халқимиз азал-азалдан маърифатли, маданиятли, иймон-этиқодли, кечи-римли ва меҳнатсевар. «Отангни ўлдиришга онангни бер», деган нақл беҳиз айтилмаган. Бу кечиримли бўлишнинг энг юқори чўққисидир. Аммо бир қишлоқда, маҳаллада яшаб туриб, бир ишхонада ишлаб арзма-ган нарса ёки гап-сўз учун аразлашиб юрган кишиларни учратамиз. Қўни-қўшни, бегоналар ўртасидаги бундай ҳолатни қўйиб турунг, бир ота-она-дан туғилган ака-ука, опа-сингиллар-нинг, айрим ҳолларда ота-ўғил, она-қиз ўртасидаги аразлашиб, унинг йил-лаб, ўн йиллаб давом этишини гапи-ришга тил ҳам бормайди. Шундай ахволни кўриб, эшитиб, билиб юрган қўшни, қариндошларнинг бепарволи-гига, уларни яраштириб қўйиш учун ҳаракат қилмаслигига ҳайрон қоласиз.

Қишлоқдошларимиздан бирининг ўғиллари бир ҳовлига уй қуришди. Уйланишди. Ота-оналари баобўр, яхши инсонлар эди. Улар ҳаётлиги-

БУЛАЙАЙК

да келинларнинг бир-бирига муомала-си яхши эди. Иккиси вафот этгани-дан сўнг бу хонадонга кўз тегди. Ҳали ака-укаси билан, ҳали икки овсин бир-бири билан гижиллаша бошлаш-ди. Охир-оқибат чолу кампирнинг ар-воҳини чирқиратиб ўртага баланд де-вор ҳам уришди. Бу билан муносабат-лар яхшиланмади. Аксинча, икки ов-син юмма талашиб, жанжал қилиб ма-

ҳаллага шарманда бўлишди. Орадаги оқибат кўтарилди. Мана неча йилки, икки овсин гаплашиш-майди. Неча ҳайитлар ўтди. Ярашишмади. Етти қайна-гачилардан бири уларни келиштириш учун кўп урин-ди. Яраштира олмагач, йи-глаб-йиглаб кетди. Мендан уларни яраштириб қўйиш-ни ўтинди. Унинг юзидан ўтолмай ҳар икки овсин би-лан гаплашдим. Иккиси ҳам ўзиникини маъқуллайди, денг. Хуллас, бўлмади.

Икки ўртада болалари ҳам бир-бирларига ола қарашади. Айтил-ган ҳар бир сўз ўққа айланиб икки то-моннинг кўнглиларига тигдек санчил-япти. Билмадим, охири нима билан ту-гайди. Ҳожае рўй бермаса гўрғайди.

Ҳадисларда айтилишича, икки араз-лашганни яраштириш - энг савобли ишлардан бири экан. Бироқ, наилож-ким, бунинг эпидан чиқа олмадим. Ва-ҳоланки, шу пайтгача ҳам ҳеч ким

сўзимни икки қилмаганди. Ахир бу беш кунлик дунёдаги қисқа умрда қариндошлар, ёру биродарларнинг аҳиллиқларига нима етсин? Инсондан яхши сўзу, қилган иши қолади, шун-дай эмасми?!

Ўша ака-укалари, овсинлар Аҳмад Яссавийнинг мана бу сўзларини ўқиб хулоса чиқаришса яхши бўларди.

"Бешак билинг бу дунё,
Барча элдин ўтаро.
Ишонмагин молингга,
Бир кун қўлдан кетаро.
Ота-она, қариндош,
Қаён кетди фикр қил.
Тўрт оёқли чўбин от,
Бир кун сенга етаро..."

Ҳа, азизлар, бу омонат дунёда кечи-римли, меҳр-оқибатли бўлиб яшаганга не етсин?

Тоқим ўтаётган ҳар бир лаҳзамиз яқин-ларимизга бўлган меҳр-мурувватга йўғрилсин.

Марат АХМЕДОВ,
меҳнат фахрийси, республикада
хизмат кўрсатган ўқитувчи,
Бухоро вилояти, Гиждувон тумани.

Муаллиф сўзи: “Ойла ва жамият” ўқувчиларини, барча ортодошларимизни кириб келган янги, “Сиҳат-саломатлик йили” билан чин қалбимдан табриклаб, улкан зафарлар, сиҳат-саломатлик тилайман. Бу галги мактубимда, яна ўзимни қийнаган ҳаёт қиссасини ёзиб юбораёман. Мен ўз ҳаётим мобайнида қанчадан-қанча эрка фарзандларнинг аччиқ қисматла-

рига гувоҳ бўлдим. Биз ота-оналар аксарият ҳолларда ўзимиз емай-егириб, киймай-кўйиб, елкамизда оғир қоп, бошимизда катта тугунлар кўтариб, жондан азия бўлган фарзандларимизга нафақат чанг, ҳатто гардни ҳам раво кўрмаймиз. Афсуски, ҳозирги фаровон-тинч кунларимизда, айрим қизларимизнинг ҳаётга тайёр бўлмаганлиги оқибатида оналик-балилик каби

муқаддас туйғулар оёқости қилинмоқда. Ўз фарзанди, жигарбандини бааридан юлиб ташлаб, пул, мол-дунё эвазига ал-маштирган аёлга қараб: “Аёллик, оналикни асранг-авайланг, уни топтаманки, ўзингиз унинг қаърида гарқ бўласиз”, дегим келади. “Нимани хор қилсанг, шунга зор бўласан”, деб бежиз айтмаган доно халқимиз.

Ҳаёт ташвишлари, қувончлари билан андарман бўлиб, онамни бориб кўрмаганимга салкам олти ой бўлибди. Бугун, эрта, деб охириги йўл тараддудим ҳам ниҳоятсига етиб: “Андижон-Бухоро” поездига қидим. Купеда икки та жажжи фарзанди билан ёш эр-хотин ва 30—35 ёшлардаги аёл менга ҳамроҳ эдилар. Хар ким ўз жойини эгаллаб, бир-биримиздан ҳол-аҳвол сўрай бошладик.

Ажабо, поездда юришнинг ҳам ўзига яраша гашти борда! Ҳаётингга биринчи ва эҳтимол охириги марта кўришгаётган одамлар билан, юз йиллик қадрдонлар сингари чин дилдан сўхбатлашиб, дарддан фориғ бўлгандай сезасан ўзингни. Ёшлигимда ўқиган қайси бир китобда, ғам-алам, ҳасрат-надоматдан қийналган одамларга, саёхатга чиқиш ва етти ёт бегона одамга дардини тўкиб солиш фойдалидир, дейилган экан.

Поезд бир маромда кетар ва биз тўрттовлон ЁШ ЭР-ХОТИН, Роҳатой ва мен мириқиб сўхбатлашардик. Кечки овқатдан сўнг йўл азобидан чарчаган ёш эр-хотинлар, эри ўғлини, хотини эса қизчасини бағрига босиб, донг қотиб ухлаб қолишди. Шунда мен ёнимда ўтирган аёлнинг она-боладан кўз узолмай термулиб турганини кўриб: “Уйда қолган болаларингизни уйлаясиз, шекилли. Ёлғиз қолишмагандир, ахир?” - деб сўрадим. Шунда аёл аввалига индамай, сўнгра: “Эх опажон, дардимни сиз сўраманг, мен айтмай”, - деб хўрсинди. Мен эса: “Кўйинг, синглим. Ўлимдан бошқа ҳамма нарсанинг иложи бор-ку!” - деб юпатган бўлдим. Аёл чидамади, шекилли, беихтиёр ёрилди...

...Мен асли фарғоналикман. Онам 42 ёшида 3 та акамдан сўнг мени кўрганлари учун: “Қариган чоғимизда жонимизнинг роҳати бўлсин”, - деб “Роҳатой” исмини қўйишган экан. Ойлада нафақат ота-онам, балки, акаларим ва кенойилларимнинг ҳам эркатойи бўлиб ўсдим.

Мактабда ўқиган чоғимда синфдош қизлар бири дўхтир, бири ўқитувчи, бири ёзувчи, яна бири эса тикувчи бўлишни оруз қилишар эди. Мен эса 80 ёшдан ошиб қолган ён кўшнимиз Мунаввар бувининг: “Қиз бола ўқиб нима қилади? Қиз боланинг Оллоҳ бахтини эрининг дасту-панжасига берсин”, - деб ўқитган ўғилларини такрорлардим.

Фаришталар “Омин” дедими, билмадим, ўрта мактабни битирадиган йилим ёзда, шаҳарлик қадди-қомати келлиши, башан йигитдан сови келди. Унинг хорж машинаси бор эди. Тўй тараддуида елиб-югурган отам шўрлик: “Ёлғиз қизимнинг кўнгли ўқимасин”, деб бир-

га яшаётган энг кичик акамнинг, бозор-ўчар, тирикчиликка яраб турган “Москвич” энгил машинасини сотиб, сепу-сидирғалар, тўй маросимларига сарфладилар. Онам шўрлик эса гоҳ бел оғрик, гоҳ оёқ оғрик азобларидан қийналиб бўлса ҳам, кўша-кўша бахмал, атлас, веллур кўрпатушагу, болишларни кўниқунилар ёрдамида тикиб, қавиб тайёрладилар. Онажонимнинг қадок кўлларига игна санчилиб, тунлари нурсиз кўзларидан ёш оқизиб куёвга дўппи-чорсу тиканларини-ю, эғилларида битта ранги ўнгиб кетган кўйлак

ҲАЁТ

билан, менга қатор-қатор қимматбаҳо устбошлар қилганлигини эсласам, ўзимдан ўзим нафратланиб кетаман.

Тўй арафасидаги “ЗАГС” маросимини айтмасизми, сон-саноксиз энгил машиналарда шаҳар чеккасидаги аjoyиб бир ресторанга етиб келиб, тўй базмининг дастлабки тантаналарини нишонладик.

Тўйдан сўнг келин куёв икковимиз шаҳар марказидаги, дид билан таъмирланган, гилам, мебель, қимматбаҳо қандиллар билан ясалтирилган кўп қаватли уйларнинг биридаги икки хоналик уйда яшай бошладик.

“Қайнона-қайнотангиз-чи?” - деб сўрадим аёлдан.

— Улар асли Қорасувдан бўлиб, тўй базмини ўтказиб, ўғилларининг уйли-жойли бўлганидан кўнгиллари тўлиб, ўз уйларига қайтишган эди. Ҳаётимиз жуда фаровон, - дея қисқасида давом этди у, - еганим олдимда, емаганим ортимда эди. Мен эса бу тўкин-сочинлик қаердан келаятганлигини бирор марта сўрамас ва хатто қизикмасдим. Чунки бунинг сабабини “эримнинг дасту панжасига бергани”, деб тушунадим. Лекин шуни билардимки, мен дунёдаги энг бахтли, севиб-севилган, асраб-авайланган аёллардан эдим.

Бахту тахтдан, завку шавқдан сархуш бўлиб юрган кунларнинг бирида, Оллоҳ менга оналик бахтини ҳам насиб этди. Баҳорга чиқиб оиламизда аjoyиб бир ширин, жозибали қизалоқ туғилди. Орамиздаги муҳаббат тисмоли бўлган фарзандимизга “Муҳаббат” деб исм қўйдик. Энди эр-хотин икковимизнинг ҳам овуноғимиз, шу қизалоқ эди. Айниқса, Ботир акам ишдан келиши билан

Турмуш сабоқлари

болани бағрига босар, эркалар, кечалари эса йиғлаб қолса, мендан олдин иргиб туриб ухларди. Хуллас, ҳаётимиз аjoyиб эртақлардагидек этарди. Ҳамма нарсамиз муҳайё ва бекаму кўст эди.

Лекин, кунларнинг бирида Ботир акам ишдан кеч келди. Озроқ ароқ ичганга ўхшади. Кайфияти йўқ. Оғир “ух” тортиб, ўзини диванга ташлади. Мен эса нима қилишни билмасдан атрофида гиргиттон бўлиб: “Дадаси, сизга нима

Ботир акамни қамаб қўйишди. Қорасувдан зудлик билан етиб келган қайнона-қайнотам бу мусибатдан фигон чекар, ўртанар эдилар.

Орадан 3 ойлар чамаси ўтгач, суд қарори билан Ботир акамни 6 йилга озодликдан маҳрум этишди. Мен эса қўлимдаги 9 ойлик болам ҳаёт чорраҳаларида қайси томонга қадам ташлашни билмай ёлғиз қолдим. Шунда:

— Нима учун қайнона-қайнотангизнинг уйига кетмадингиз? - деб савол бердим. У эса чукур “ух” тортиб:

— Мустақил яшашга ўрганиб, келинлик хизматини малол олиб, уларнинг олдида бормаган ўша машъум кунни ҳозиргача лаънатлайман. “Дард устига чипкон”, деб бежиз айтилмаган экан. Бошимга тўшган ташвишли кунларда олдин отажоним, сўнгра онажоним бандаликни бажо келтириб, куйган юрагимни яна ёндириб, мени доғу ҳасратда қолдириб кетишди.

Битта товукча ҳам дон, ҳам сув керак, деганларидек тирикчилик ташвиши энди ўзимнинг гарданимда эди. Ён кўшим Меҳринисо ая: “Болангизга қараб тураман, ишга кириш”, - деб маслаҳат берди. Лекин ишга кирай десам, на хунарим, на бирор касб-корим бор эди. Секин-аста тилла тақинчоқлар, кўша-кўша қиммат-

— БУ ЧАНГАДЗОРМИКАН?

бўлди?” - деб саволлар берардим. Аксига олиб қўлимдаги бола ҳам нохуш хабарни сезгандай тинмай йиғларди. Болани эмизиб, ухлатиб эримнинг олдида келдим. У эса ўзини ухлаганга солиб ётар, лекин ичида менга номаълум дарддан тўлганарди. Бироздан сўнг “Роҳат”, - деб гап бошлади у. “Мени бугун-эрта қамаб қўйишди, ўзингни, болангни эҳтиёт қилгин. Қийналсанг, ота-онамнинг олдида боргин”, - деди. Мен эса саросимада: “Нима учун?” - деб йиғлаб юбордим. Шунда эрим ишлаётган фирмасида жуда катта иқтисодий жиноят содир бўлгани, асосий айбдор ўзи эканлигини ва бу иш учун камида 6-8 йил қамоқ жазоси олиши мумкинлигини айтди. Ўша машъум тунда эр-хотин икковимиз тонггача мижжа қоқмадик. Мен эса бундай нохуш хабарни ҳечам ҳазм қилолмас ва эрим билан келинган бахтиёр дамларнинг тушим ёки ўнгим эканлигини англаёлмас эдим. Дарҳақиқат, орадан бир ҳафта ўтар-ўтмас

баҳо либослар қандай тезлик билан келган бўлса, шундай тезлик билан кета бошлади. Шундай сарсону саргардон, аросатда юрган кунларимнинг бирида, қизчам қаттиқ шамоллаб касалхонага тушиб қолдик. Дўхтирларга минг раҳмат, ёрдамларини аяшмади. Қўниқушнилари бири келиб, бири кетар: “Қандай ёрдам керак?” - деб кўнгли сўрашарди. Бир куни касалхона ҳовлисига зарур иш билан чиққанымда, ясан-тусани, пардозни жойида мактабдаги ўртоғим Гўзални учратиб қолдим. Қучоқлашиб сўрашиб, мактаб давридаги беғубор дамларни эслашиб бўлгач, бошимга тушган ғам-ташвишларни кўз ёши тўкиб айтиб бердим. Дугонам эса: “Кўй, хафа бўлма, хали ўн гулингдан бир гулинг ҳам очилгани йўқ. Болангни бола-сиз одамга бергин. Йўқса, ёшлигинг бир зумда ўтади-ке-тади-ю, ўзинг учун яшашга улгуролмайсан. Яна фарзанд ис-таб қолсанг, э-ҳа, хали бир этак боланг бўлади”, - деди-ю, кулиб хайрлашди. Билмадим,

ҳазилми, чинми бу гаплар миямга ўрнашди-ю, ҳаёлимдан ҳечам кетказа олмадим. Палатага қайтиб кирганимда қизим зўрга нафас олар, касалхонанинг қарийб ҳамма дўхтиру-ҳамширалари болани ўраб олишганди. Даволовчи дўхтир: “Болангиз жуда оғир. Эрингизни қақиртириш керак. Эҳтиёт бўлинг, кечаси ухлаб қолманг. Бола нафаси қисилиб бўғилиб қолмасин”, - деб қайта-қайта тайинлади. Палатада ҳеч ким қолмагач, касалдан қовоқлари чўккан, ранглари оқарган, лекин тим қора кўзларини менга тикиб, нозик қўлчалари билан “олинг”, деб талпинаётган болага яқинлашдим-у, бир зумда тўхтаб қолдим. Назаримда, шу бола туфайли уйқусиз тунлар, тинимсиз кунлар, тирикчилик учун елиб-югуриш каби ҳаёт ташвишлари билан эзилган, букилган юзлари ажин билан қопланган, сочлари оқарган кўримсиз бир аёл кўз олдимда гавдаланди. Шундай ўй-хаёллар билан қотиб ухлаб қолиб, болани ҳам эсдан чиқарибман. Ярим кечада кимдир мени қаттиқ туртиб уйғотди. Каравотдан иргиб турганимда, ёнимда ҳамшира турар ва болага муложа қилар эди. “Сиз қандай онасиз, ўзи? Қаранг, болангизни ахволини!” - деб жеркиб берди. Уша тунда ҳамшира аёл касал бола каравоти ёнида ўтириб, тонггача мижжа қоқмади.

Шундай қилиб 10-15 кунларда болам тузалиб, уйга жавоб беришди. Касалхонадан чиқаётган пайтимизда, ўша тундаги ҳамшира аёл хайрлашгани кириб, қизимни бағрига босиб, чўлпиллатиб ўлар ва ўша оғир дамлардаги изтиробини эслади: “Энди болани эҳтиёт қилинг. Соғ-омон ўсиб, катта бўлса, сизнинг бахтингиз”, - дея меҳрибонлик билан уқитди. Мен эса томдан тараша тушгандай: “Э, Худо олсин бундай бахтли! Қандай бахт эканки, фақат бахтсизлик келтирса? Қўлоғим иписиз боғланиб, гулдай умримни шу бола, деб ҳазон қилайми?! Ўтизга кирмай ўтин бўлайми?!” - деб бақириб юбордим. Мендан бундай мудҳиш жавобни кутмаган аёлнинг ранги оқариб, тили калимага келмай қолди. Бир пасдан сўнг: “Унда болани болалар уйига ёки бефарзанд одамга беринг-у, ўзингиз эса роҳат-фароғатда яшанг”, - деди ярим киноя, ярим ачиниш билан. Кейин билсам, “Ази-за опа”, деб барчанинг хурмат-эътиборини қозонган ҳамшира аёл, салкам 10 йилдан ортқ эри билан яшар, бефарзанд экан. Шундан сўнг у касалхонанинг болалар бўлимига ишга ўтиб, бу ердаги гўдакларнинг дардида малҳам бўлиб, фарзандга ташна қалбига таскин бераркан.

(Давоми 13-бетда)

Тадбиркорлик билан шуғулланаман. Шу туфайли кўпгина йўлда бўламан. Бир кунги товар олиб, енгил машинага ўтирдим. Шерикларим ҳам тадбиркор аёллар экан. Бири қизикувчан экан, мени сўроққа тутди:

- Неча йилдан бери шу ишни қиласиз?

- Тўққиз йилдан бери, - дедим.

- Нималар орттирдигиз?

- Соғлигим, гўзаллигимни йўқотдим, одамларга нисбатан ишончмни йўқолиб, бир кишига, ўз эримга нисбатан бир умрга етадиган нафратни орттирдим, - деб жавоб бердим.

- Тушунмадим, - деди у.

Мен бошимдан ўтказганларимни қисқача айтиб бердим. Эрим билан 17 йил яшаганим, шу йиллар давомида бара-барига меҳнат қилганимиз, эрим кўчмас мулкларимизни бировларнинг номига сарфлаштириб олгани, сўнгра судга ариза бериб, мени ҳеч нарсасиз қолдиргани, мен тўрт тарафга югуриб бир бошланга эга бўлганимни, эрим уч йил ичида икки марта уйланиб, машаққатли юрганини, мен эса машаққатли меҳнат эвазига ҳаётимни энди изга солиб олганимни айтдим. Шунда ёнимиздаги аёл гапга аралашди:

- Сиз сабр қилинг, фақат томошабин бўлинг. Менинг эрим ҳам сизнинг кунингизни бошимга солиб, уйдан ҳайдаб солди. Икки болам билан отамникига қайтиб келдим. Аввалига йўғлаб юрдим, фойдасизлигини билган, қамишдан белимини боғлаб ишга киришдим. Ака-укаларим, ота-онамдан ёрдам бўлмагач, Бахшилло исмли топармон-тутармон бир танишим ёрдамини қолхоздан ер олиб, уй тикладим. У менга кўп ёрдам берди. Мен фақат унга қараб ўтирмасдан ўзим ҳам елиб-югурдим. Ҳаётимни изга солдим. Ниҳоят, 10 йилдан кейин эрим уй-жой, машина

каби нарсалардан ажралиб, ёнимизга қайтиб келди. Кечирим сўраб, болаларига оталик қилиши кераклигини айтди. У эндиликда Қоровулбозорда хотини, боласи борлиги, уй хотини номида бўлиб, истаган маҳали уни ҳайдаб юбориш мумкинлигини айтди. Иккаламиз билан ҳам яшамокчи

МЕН ҲАМ АЁЛМАН!

экан. Мен: "Никоҳ бекор қилинганлиги ҳақидаги қорғозни олиб келиб кўрсатинг, кейин яшайман", - дедим. Мен энди бағрикенглик қилиб бошқа аёлларни ўйламайман, улар мен ва болаларимни ўйлашмади-ку! У: "Йўқ, иккаламиз билан ҳам яшайман", - деди. Мен: "Ундай бўлса, марҳамат - сиз билан ҳам, Бахшилло билан ҳам (у ўша киши ҳақида эшитган экан) яшайвераман, сиз шунга кўнсангиз, мен ҳам айтганингизга кўнаман", - дедим. Ахир аччиқни аччиқ билан кесадилар.

У тутакли кетди: "Ахир сен аёлсан!" - деб бақирди. Мен: "Бақирманг, жоним! Ўзингизни кўлга олинг. аёллигим энди эсингизга тушдимми? Сиз ҳеч нарсасиз икки бола билан кўчага улоқтирганингизда ҳам аёл эдим. Бир бегона эркак паноҳига олиб, мени мушкул аҳволдан олиб чиқди. Энди эркаклигини пеш қилманг, хоҳласангиз шу, хоҳламасангиз сизга кўзим учиб тургани ҳам йўқ!" - дедим. Агар у қонуний ажрашиб олдимга келса, кечираман ва у билан яшайман. Ҳамма ҳам адашди, кечиримли бўлиш керак. Менга унинг пули керак бўлмаса-да, икки ўғлимнинг отаси, келмаса ҳам ихтиёри ўзимда. Ҳозир у қилган ишларидан қаттиқ пушаймонда, изтиробида. Сизнинг эрингиз ҳам ташқи кўриниши бахтли кўринса-да, ичидан ўтганини иштони бўлиб юрибди. Ҳали ҳаммаси олдинда, - деди.

Мен унинг гапларини тинглаб ўйланиб қолдим.

М.

Бухоро шахри.

(Давоми. Боши 12-бетда)

Менинг эса бутун вужудим қулоққа айланиб, Роҳатойнинг миясига ўрнашиб олган ёвуз ниятнинг оқибатини кўтиб, юрагим ёрилгудек: "Қани бола, қаерда у?" - деб савол бердим. Бердим-у, жавобини эшитишдан кўркардим. У эса кўп ўтмай болани ҳамшира аёлга олиб бориб бергани ва эвазига катта микдорда пул сўраганини титраб гапира бошлади. Шу пайт поездининг қаттиқ силкиншидан сесканиб кетиб, вагон деразасидан ташқарига қарасам тонг отай, деб қолибди.

- Азиза опа эса, - ҳикоясини давом эттирди Роҳатой. - Аналик бахти учун нафақат молини, балки жонини ҳам беришга тайёр эканлигини айтиб, бисотида арзигулик бор нарсасини сотиб, етмаганига қариндошлардан қарз олиб, пулни йиғиб берганлигини ва қанчон қайтиб келиб болани сўрасам, албатта қайтаришини айтди.

Болани эгасига топширгач, ўзим сингари дугоналарим билан кўнгли кўчаларида ўйнаб-қулиб юриб, ҳатто 6 йил ўтиб кетганини сезмай қолибман. Кеч куз кунларининг бирида дугоналарим, ёру-биродарларим билан тузилган кунини нишонлаб, базму жамшид қилиб ўтирганимизда, эшик очилиб, Ботир акам кириб келди. Менинг эса: "Наҳотки шундай тез?!" деган ҳаёл бир зумда миямдан ўтди. Ўзимни унинг бағрига отиб, қучоқлашиб сўрашдим. Эримнинг уйга кириб келиб берган биринчи саволи: "Қизим қани, қани бола?" - бўлди. Мен эса турли баҳоналар билан уни юпатишга ҳаракат қилардим. Меҳмонлар ҳам бир зумда тарқалишди. Шунда эрим: "Роҳат, айт

тўғриси, қани қизим? Ёруғ дунёдаги ёлғиз умидим, нури дийдамни топиб бер, бағримга босай, дийдорига тўйай, айрилиқ, ҳижрон азобида қуйиб қул бўлган юрагимнинг дарди-ни босай!" - деб йўғлаб ёлво-

ҲАЁТ

рарди. Шунда мен ростини айтишдан бошқа чора топмадим. Бундай муҳиш воқеани эшитган Ботир акам эса, бошини деворга урар ва дод-фарёд қиларди. Ўша кунги тун-тун бўлмади, балки қаро кун бўлди.

Эртаси куни тонгда Азиза опанинг уйини сўраб-суриштириб, эшикни тақиллатганимизда, Азиза опанинг эри Мўйдинжон ака эшикни очиб, уйга тақил қилди. Шу тонда 7 ёшлардаги қош-қўзлари тим қора, сочлари жингалак, мактаб кийимидаги бир қизча кириб келиб, одоб билан салом берди. Салкам 6 йил кўрмаган қизимни ўзим ҳам таниёлмадим. Лекин ўткир нигоҳи, қулгичлари нақ Ботир акамнинг ўзгисини эди. Бизни ўтиришга таклиф қилган Мўйдинжон ака қизига қараб: "Мухаббат, бор оингни ошхонадан қақариб кел. Меҳмонлар келишди дегин", - деб чиқариб юборди. Шунда мен биринчи марта фарзандимдан ажралганимни, уни бир умрга йўқотганимни сездим-у, юрагим узилгандек бўлди. Уйга кириб келган Азиза опанинг ранги қув ўчиб, биз билан саломлашиб, пойгада ўтириб фотиҳага кўл очди. Биздан ҳол-аҳвол сўраб бўлгач, нима мақсадда келганимизни англаб, секин гап бошлади: "Роҳатой, эсингиздами, мен сизга у пулларни болангиз эвазига эмас, балки ўзингизга ёрдам сифатида бергандим. Биласиз, бошидан ҳам ме-

нинг онани боладан ажратиб ниятним йўқ эди. Сиз келиб, қизингизни олиб кетишингизни бир йил эмас, икки йил эмас, олти йил кутдим. Сиз эса ҳатто бир марта ҳам хабар олмадингиз. Лекин бу йил боланинг мактабга бориши кераклиги учун, кўнгли ўксимасин, ўзини бегона деб билмасин, деб боланинг хоҳиши ва қўшнилари гувоҳлигида ўз фамилиямизга ўтказдик. Агар бола истаса, олиб кетишларинг мумкин", - деб гапини тутатди опа. Шунда эрим чиқолмасдан, ташқарига отилиб чиқиб: "Қизим, ёлғизим, болажоним, мен отанг, шўрлик отангман", - деб йўғлаб қизининг оёғига йиқилди.

- БУ ЧАНГАЛЗОРМИКАН?

либ, бош урди. Бундай ҳолатни кутмаган қизалоқ: "Ойижон, дадажон! Булар ким, ўзи? Қутқаринг мени улардан!" - деб чинқариб юборди. Уйдан югуриб чиққан Азиза опа болани даст қўтариб, бағрига босиб яна уйга қараб югуриб кетди. Биз эса ҳовли бетига ҳайрон, вайрон бўлиб қолавердик.

Уйга қайтганимиздан сўнг эрим нарсаларини йиғиштириб бўлиб: "Тупурдим сендай беҳаё, беномус, иблисифат аёлга! Аёл дейишга номус қиламан сени! Сенда на инсоф, на диянат, на шарм-ҳаё бор! Қандай қилиб кўрқмадинг, норасида гўдак уюлдиган? Ҳали кўраман сени, фарзанд тирноғига зор бўлиб, бу ҳаётдан изсиз кетасан!" - деб уйдан чиқиб кетди. Шундан сўнг эримнинг қаерга кетганини, тақдир қандай бўлганлигини биллолмадим.

Мен эса бундай оғир ҳаёт саргузаштини ақлимга сиғдирибмай, ўз фарзандини "енгил

ҳаёт" учун, мол-дунё учун бағридан қайишган бўлиб, аналик асраб-авайлай олмаган бу аёлга лаънатлар айтиб, бировнинг боласини бағрига босиб, Оллоҳнинг буюк неъматини бўлиши меҳр-мурувват каби инсоний фазилат кўрсатган яна бир аёлга раҳматлар айтишни дилимдан ўтказиб турганимда Роҳатой яна сўзини давом эттирди:

- Опажон, бу ёғини эшитинг энди. Ёлғиз қолиб, ҳеч вақоим қолмагач, дугоналарим ҳам ҳар томонга тарқаб кетишди. Меда эса виждон азоби, пушаймонлик ҳисси уйғониб, одамлар сингари ҳалол-пок яшашга ундарди. Секин-аста чеварчилик ҳунарини ўргандим. Айниқса,

кичкина қизларга қўйлақчалар тикишни яхши кўрардим. Ҳар бир қўйлақчани тикганимда гўё қизимга кийдириб кўргандай, у эса: "Ярашдимми?" - деб қулиб тургандай бўларди. Шундай қилиб, тақдирга тан бериб, тирикчилик ўтказиб юрган кунларнинг бирида, катта кенояимнинг хотини ўлган акасига турмушга чиқишимни маслаҳат беришди. Шунда мен яна фарзанд кўриш истагида рози бўлдим. Эрим мендан анча ёш катта, оғир-босиқ одам бўлиб, фарзандлари уйли-жойли бўлиб, бир ҳовлида ёлғиз ўзи яшарди. Турмуш қурдик, ҳаётимиз ёмон эмасди. Лекин кўп ўтмай, менинг соғлигим ёмонлашди. Қорним атрофида қаттиқ оғриқлар билан касалхонага тушдим. Палатада ётиб яна ёшлим-бебошлигим, менга қоп-қора кўзларини тикиб, қўлчаларини узатиб турган қизалоқим кўз олдимга келарди. Шунда мен Оллоҳга нидо

Фақат сизга атайган сўзан...

Бу ёқда болалар, у ёқда ота-она, қайнона-қайнона, уларнинг олдидаги бурчимни бажаришим шарт эди. Сўнги пайтларда ҳамма учун югуришим кераклиги менга алам қила бошлаганди. Ўзимга ачинардим, гоҳи хўрлигим келарди. Лекин иложим йўқ, шу тақдирга қўниқиб мажбур эдим. Кўнглимнинг ҳам, кўнглимдаги дардларимнинг ҳам ҳеч кимга қизиги йўқлигидан қийналардим. Буни билишимнинг ўзи ҳам азоблигини кимга ҳам айта олардим ахир? Биз салкам етти ой деганда учрашдик. Мен ўзимни одатдагидек эрка, тан-тиқ тутишга уринардим. Аслида сизга йўғлаш учун борганим олдингизга...

Шу учун тоғ ошиб шунча йўлга бориш телбалик эдимми? Билмадим. Нима қилай, шундоқ шахри азимдан бир дўст топа олмасам...

Очилини айтсам қоронғу форга айланган ҳаётимнинг энг зўр манзилида бир кўриниб, бир кўринмай милтилабига турган нур, умид сиз эдингиз... Дардларимни тушуна туриб, тушунмасликка олсангиз-да, шунга ҳам рози эдим. Бир кўриб сўхбатлашининг ўзи менинг ягона юпанчимдир. Оллоҳ биримизнинг исмиимизни осмондан, биримизникини ердан олган бўлса-да дунё ташвишлари аро, еру-осмон ораллигида борлигининг ўзи ҳам мен учун катта бахт.

Биласизми, ўйлаб кўрсам мен ҳатто, 17 ёшимда ҳам бунчалик таъсирчан бўлмаган эканман. Ҳамиша ақлимга бўйсуниб яшаганман. Бундан доимо фахрланардим. Лекин... Энди эса бирданига ёлғизлигимни, оғизлигимни тан олгим, қалбимга қўлоқ тутгим, сизнинг алпарникидек кенг ёлкангизга бош қўйиб, тўйиб-тўйиб йўғлаш келди...

ХУЛҚАР

қилиб: "Кечир мени. Яна фарзанд кўриш бахтини насиб этгин, парвардигор! Ўзингнинг қараминг кенг-ку? Раҳм қил, шафқат қил, ноумид қилмагин", - деб тонг оттирдим. Бир кун тунда ҳароратим балоқд бўлиб, тушимда ота-онам мени ёнига қақарар: "Юр, биз билан. Ахир сен ёлғизсан-ку? Юр, юр, юр", - деб қўлимдан етаклашиб кетаётганда, уйғониб кўзимни очсам, операция столида ётибман. Кўрқувдан тинка-мадорим қуриб: "Мен нега бу ерданман?" - деб сўраганимда дўхтир: "Бачадонингиздаги яра йиринглаб кетган экан. Ҳаётингизга ҳавф солгани учун жарроҳлик йўли билан олиб ташладик", - деб жавоб берди.

Шу ерда сўхбатдошимнинг томоғига бир нарса тикилгандай бўлиб, гапиролмай, шашқатор бўлиб оқаётган кўз ёшларини артиб, оғир хўрсиндим. Поезд ҳам манзилга келиб тўхтади. Роҳатой билан хайрлашар эканман, унга далда берувчи бирор сўз тополмасдан, фақат: "Ҳаёт давом этади, бардам бўлинг, курашинг", - дея олдим, ҳолос. Ҳаёт чорраҳаларида адашган, фарзанд кўришда буюк бахтни, тахтта алмаштириб, бахтсиз бўлган бу аёлга қараб, гоҳ раҳим, гоҳ қаҳрим келди. Гоҳида шафқат, гоҳ нафрат, гоҳида надоматлар билан тўлиб-тошган қалбим кечинмаларини бир шорининг қуйидаги мисраларида ифодалагим келди:

"Ҳаёт - бу чангалзормикан, чангалдан чиқа олмасам,
Ҳаёт - бу бозормикан, ахтарганим тополмасам.
Ҳаёт бу мазормикан, бориб бул дам ётолмасам,
Ҳаёт - бу хейман!"...

Раъно ХИММАТКУЛОВА,
Фарғона шахри.

САЛОМАТЛИК ВА

ГЎЗАЛЛИКНИНГ

Табобатчилар ва рухшуносларнинг фикрича, инсонларнинг феъл-атвори уларнинг саломатлиги ва кўркемчилиги билан асосий омил экан. Шу боисдан кўпгина касалликларнинг келиб чиқишига, уларнинг феъл-атворидаги етти қусур сабаб бўларкан.

Гийбат нафосатни йўқотар

Гийбатдан ҳам касаллик келадими, дерсиз? Уни қарангки, гийбат инсоннинг тафаккур дунёсини торайтириб, юзидан нафосатни йўқотар экан. Гийбатчилар бора-бора сурункали бош оғриги касалига дучор бўлишаркан.

Бунинг сабаби шунда эканки, одамнинг ўй-хаёли ҳамиша миш-мишлар ва кўнглисиз воқеалар билан банд бўлса, ундаги ҳаёт жўшқинлиги сусайиб, гурбатлар исканжасига тушиб қоларкан. Бу ҳолат фикрнинг торайишига, юздан нафосатнинг узоклашуви сабаб бўларкан. Демак, гийбат шунчаки валақлаш эмас, балки ўзининг ақл-фаросатига ва нафосатига болта уриш билан баробар экан.

Гийбатнинг яна бир қусури ҳам аён бўлди. Гийбатчиларда ўз нуқсонларига нисбатан эътиборсизлик пайдо бўларкан. Негаки, улар "бошқаларнинг қўлмишлари олдида меннинг нуқсонларим ҳеч гап эмас" дея ўзларига тасалли беришга одатланиб қолишаркан. Охир-оқибат гийбатчиларнинг маънавияти қашшоқлашиб, асаби мўртлашиб, гийбатдан бошқа гап ёқмайдиган бўлиб қоларкан. Бундай гурбат сурункали бош оғригининг келиб чиқишига сабаб бўларкан.

Бундай қусур уларнинг юзига ҳам уриб юбораркан. Гийбатчиларнинг кўз қорачиқлари нурсизланиб, юзига инжиқлик, маъносизлик аломатлари муҳрланиб боравераркан. Гийбат одамда фаросатсизлиكنи кучайтираркан.

Шундай бўлгач, гийбатсиз яшашга интилавиринг. Ана шунда тафаккурингиз кенг, чехрангиз латофатли ва ақл-идрокингиз ўткир бўлаверади.

Зиқналар бахтли бўлолмас

Тадқиқотчилар зиқналик - рухий номуаносибликнинг бир тури, деган хулосага келдилар. Зиқналик аслида кўркемдан, ишончсизлик, шубҳа-гумон, умидсизлик ва меҳрсизликдан пайдо бўларкан. Уларнинг қовоғи ҳамиша солиқ бўлиб, ҳеч кимдан, ҳеч қачон рози бўлмас экан.

Яна шундайки, зиқналик кўпроқ эркакларга хос бўлиб, улар ошқозон ва жигар хасталикларига бошқалардан анча эртароқ чалинишаркан. Тадқиқотчилар тўрт кишидан иборат бир оиладаги муҳитни ўргандилар. Кўни-кўнлилар бу оилага "ўзига тўқроқ" деб баҳо беришган. Оила бошлиғи рўзгор учун керакли озиқ-овқатни олиб келиб, омборга қўяркан-да, ҳар кунги ҳаражани шахсан унинг ўзи ўлчаб бераркан. Сўнг озиқ-овқатлар

сақланаётган қопларга белги қўйиб, омборнинг қалитини ўзи билан олиб юраркан. Пулнинг ҳам ҳар бир сўми унинг назоратида бўларкан.

"Сен қиласан ўттиз, Тангри қилар тўққиз", деган ибора айнан мана шу оилага мос тушган. Эркакнинг зиқналиги хотинни ҳам, иккала фарзандни ҳам одамови, тажанг, касал-ванд қилиб қўйган. Бошқаларга ишонч, оқибат ҳам сусайиб, нўноқ ва иккиланувчан бўлиб қолишган. Оиладагиларнинг барчаси ошқозон оғриги касалига чалинишган. Зиқналарнинг ҳаёти лаззатсиз, зерикарли бўлиб, юзларидан назокат узоклашаркан.

Кўли очиликка нима етсин. Толганингизни оилангизни бахт-саодати учун сарфланг. Ана шунда чехрангиздан нафосат балкиб туради. Феълини кенг тутган инсон ҳаёт завқини ҳеч қачон исканжасига туширмайди.

Ҳасад вужудни кемирар

Рухшунослар ҳасадни гўшт қиймалагичга қийслайдилар. Сабаби беш дақиқа ҳасад ўтида қовурилган одам, ўз умрини икки йилга қисқартирар экан. Ҳасадчилар бошқаларга нисбатан эртароқ қарикан.

Тадқиқотчилар шундай хулосага келдиларки, ҳасадни келтириб чиқарадиган нарсалар укувсизлик ва қобилиятсизлик экан. Ҳасадсиз яшаш мумкинми? - деган саволга улар шундай жавоб бердилар: бунинг энг самарали давоси - жисмоний машқлар ва совуқ сувда чўмилишдир. Мунтазам қилинган жисмоний машқ, одамнинг миёсига ўрнашиб қолган салбий қусурларни ҳайдайди, феълни кенгайтириб, қон айланишини мўтадиллаштиради.

Бировларнинг ютуғини кўра олмаслик юракда тугунча пайдо қиларкан ва асаб тизими фаолиятини издан чиқара бошларкан. Бу эса юрак-қон томир касалликларининг келиб чиқишига сабаб бўларкан. Одатда ҳасадчиларнинг юзига эртароқ ажин тушиб, шамоллашга ниҳоятда мойил бўлиб қолишаркан. Рухий номуаносиблик кучайиб, ёлғизликини истаб қоларкан ва ўзини-ўзи қийноққа солиб, майда-чуйда ишлар гирдобидан чиқа олмай юравераркан. Сурункали ҳасадга берилиш оқибатида эса қалбдан меҳр-оқибат узоклашиб, кўзлар нурсизланиб, дармон пасайиб боравераркан.

Асло ҳасадга мойил бўлманг. Ҳавас қилинг ва ҳар бир ишга зўр ҳафсала, ғайрат билан киришинг. Ана шунда юзингиз беғубор, юрагингиз

гиз бақувват, асабингиз мустаҳкам ва фикрингиз равшан бўлаверади.

Беғамга ҳавас қилманг

Кўпчиликда: "Лоқайдлар касалликка камроқ чалинадилар", - деган тушунча бор. Баъзида беғамроқ одамларга ҳавас ҳам қиламиз. Рухшуносларнинг таърифича, беғамлик ҳис-туйғуларнинг пасайуви ва диднинг ўтмаслашуви натижаси экан. Ҳаётнинг завқини ҳис қилмай қўйишлик, куним ўтса бўлди, дея тор фикрлаш лоқайдликнинг мевалари бўлиб, бундай ҳолат учта қусур туйфайли келиб чиқаркан. Биринчиси - қонда зарур витаминларнинг етишмаслиги, иккинчиси - журъатсизлик ва умидсизлик, иш-тиёқсизлик, учинчиси - меҳр ва садоқат туйғуларининг пасайуви.

Ана шу учта қусур туйфайли лоқайдлар овқатнинг мезёрини ҳам билмай қолишаркан. Бундан ичаклар мўртлашиб, қариш аломатлари кучайиб боравераркан. Лоқайдлар ҳаётсевар кишиларга қараганда 5-6 ёшга қарироқ кўринаркан.

Тадқиқотчилар яна бир нарсани аниқладиларки, беғамлик оилада ҳамиша нотинчликка сабаб бўларкан. Бундай кишилар орасида турмуш бузилиш ҳоллари ҳам кўпроқ учраркан. Ҳаракатларидан сустлик кучайиб, юзларидан нафосат узоклашиб боравераркан. Уларнинг ишидаги ҳафсаласизлик ва чалакам-чаттилик бор имко-

ниятларни ҳам йўққа чиқариб туравераркан. Лоқайдлар ошқозон-ичак касалига чалинишаркан.

Сиз ҳар қачон ҳаётсевар бўлинг. Ана шунда сизни ғайрат, оиладагиларга нисбатан меҳр-оқибат тарқ этмайди. Ҳаракатчан одамнинг фикри тиниқ, омади олдинда, чехраси эса таранг ва жошибадор бўлади. Юзнинг иссиқ бўлганига нима етсин.

Жиззакилар омадсиздир

Тадқиқотчиларнинг фикрича, жиззаки одам омадсиз ва омадсиз одам жиззаки бўлишаркан. Уларнинг чехрасидан назокат кўтарилиб, гап укмас, мурасасиз ва турки совуқ бўлиб боравераркан.

Қарангки, жиззакилик қусури нўноқлик, калтабинлик ва журъатсизлик туйфайли келиб чиқаркан. Бундай кишиларнинг вужудига шунақаям кўп зарарли хилтлар йиғилиб қолар эканки, уларнинг таъсирида асаб тоаларида қон айланиши бузилиб, фикрлаш қобилияти сусайиб боравераркан. Ақл ишлатишга нўноқлик қусури туйфайли юзидан андиша кўтарилиб, мулоқимлик ўрнини сурбетлик, қўполлик, жанжал-кашлик эгаллаб оларкан. Шу туйфайли жиззаки одамлар бора-бора қон босими касалини орттириб олишаркан.

Улар ҳар доим ўзларини ҳақ деб ўйлашга одатланиб қолишаркан. Жиззакиликни йўқотишда табобатчилар шундай тавсия берадилар. Баданини пок сақлаш, шифобахш гиёҳлар дамламасидан ичиб бориш, тоққа чиқиш ва отда сайр қилиш, баданини уқалаш орқали майинлантириш.

Беш дақиқа бақир-чақир қилган одамнинг иш қобилияти икки баробарга пасайиб кетиши аниқланди. Жиззакиларнинг юзига кўпдан-кўп бўртмачаклар тошиб, баданига яра-чақалар ҳам кўпроқ чиқаркан. Уларнинг чехрасидан газаб аломатлари ажқол сезилиб, туркини совуқ қилиб тураркан. Жиззакилар икки баробар кўпроқ касалликка чалинишаркан.

Ҳамиша оғир-босиқ ва мулоҳазали бўлинг. Кечирими инсонларнинг чехраси фа-риштали ва ўзлари омадли бўладилар. Улар узок умр кўрадилар ва соғлом бўладилар.

Кўрқоқлар иймондан чекинара

Кўрқоқлар одатда мактанчоқ ва лаёқатсиз бўлишаркан. Уларда ҳасрат-надомат ҳам ана шунча бўларкан. Шу қусурлар туйфайли ўзидан бошқа ҳеч кимни тан олмай, калтафахмлик сиртмоғига тушиб қолишаркан.

Тадқиқотчилар кўрқоқликнинг замирида нотавонлик ва айёрлик ётган бўлади, деган хулосага келдилар. Улар ўз қиёфаларини тез-тез ўзгар-

тириб туришлари боис, бачкана фикрлар гирдобидида чиқиша олмас экан. Бироқ ўзларини ақлли санаб, орзу-режаларининг ушалишини мушкуллаштириб қўйишаркан. Бир умр армонлар, гийбатлар, миш-мишлар ва ҳаёлий орзулар қуршовида яшаб, тор фикрлашлари туйфайли ўзларини ҳам, бошқаларни ҳам ҳуноб қилиб юборишаркан.

Кўрқоқлардаги иккиюзла-мачилик қусури иймонни суст, гина ва адоватга бери-лувчан, майдагап ва мижғов қилиб қўяркан. Кўрқоқларнинг юзидан назокат бўлмас экан. Юзига ҳаммиша беҳаловат бўлиб, кўзларидан айёрлик сезилиб тураркан. Улар кексайган сайин инжиқла-шиб, ҳеч кимнинг гапи ёқмайдиган бўлиб, ҳасрат қилишдан бўшамай қолишаркан. Кўрқоқлар жуда ҳунук қаришаркан. Улар энг яқин ишларига ҳам осонгина панд бериб қўйишаркан. Уларда бош, юрак ва бел оғриги хасталиклари пайдо бўларкан.

Ҳаётда жасур бўлишга интилавиринг. Бахт ҳамиша жасур ва удли-шудли одамлар орқасидан эргашиб юради.

Дангасада мурувват бўлмас

Тадқиқот натижаси шундайки, дангаса ўз умрининг ярмини уйқуда ўтказаркан. Мия қобилидаги қарахтлик туйфайли фикрлаш имкони-яти ҳам чегараланган, аммо ўзларини қаттиқ ишлади, дея ишонтиришга мойил бўлишаркан.

Дангасаликнинг пайдо бўлиши асосан нотўғри тарбия билан боғлиқдир. Улар кўпроқ ушалмайдиган ўй-хаёл суриш билан банд бўлишаркан ва очофатликда уларнинг феъл-атвори-ни илонга қийслаш мумкин бўларкан. Овқатни керагидан ортиқ еб, уни ҳазм қила олмай ошқозон ва жигарни тезроқ ишдан чиқараркан. Бундай хасталик уларнинг юзини буриштириб, фикрини хиралаштириб, фаросатини ўтмаслаштириб қўяркан. Яна шу нарса маълум бўлдики, дангасаларда муҳаббат ва мурувват туйғуси паст даражада бўлиб, бировга яхшилик қилишни ўйлашмас экан. Шу боисдан улар қўпол, миннатчи, хиёнатчи, таъмагир ҳам бўлишаркан. Шафқатсизлик ҳам уларга хос қусур экан. Барча салбий гурбатлар энг аввало дангасаликдан бошланаркан.

Тиниқ чехрали ва мафтункор бўлай десангиз, асло дангасаликка мойил бўлманг. Ўзингизни меҳнатда чиниктириб, жўшқинликка, ҳаётсеварликка интилинг. Ҳимматли бўлинг, ана шунда дилингиз равшан, саломатлигингиз бисёр бўлади.

К.НИШОНОВ тайёрлади.

Соғлом асаб тизими - тананинг умумий саломатлиги ва узоқ яшаш гаровидир. Ҳозир кўпчилик асабини, умуман олганда соғлиқни асраш ўзига боғлиқ эканлигини яхши билади. Айнан шу масала билан жуда кўп шифокорлар, руҳшонуслар шуғулланишади. Куйидаги маслаҳатлар сизга асабингизни асрашга ёрдам беради.

АСАБНИ АСРАШ КЕРАК

ЯХШИ КАЙФИЯТ БОЙЛИКДИР

Яхши кайфият - энг бебаҳо бойлигингиздир. Кайфиятни назорат қила билш эса ҳаётда истаган мақсадингизга эришиш имкониятини беради.

Жаҳлингиз чиқа бошлаганда ғазабингизни ўзгаларга сочиш ўрнига яхшии сукут сақланг. Ҳаёдан юзгача санашга киришинг. Ёки жисмоний машқлар бажаринг. Тоза ҳавода сайр қилиб келсангиз ҳам бўлади.

Кайфиятингизни бузган кишидан имкон қадар нари юринг ва унга фикрингизни айтишга шошилманг.

Айнан ана шундай ҳолатларда сукут сақлай олишингиз бу сизнинг энг катта ютугингиз эканлигини унутманг.

КЎП БАҲСЛАШМАНГ!

Ўз билимдонлигингизни кўрсатиш учун баҳслашиб, бошқаларнинг жиғига тегманг ва ўзингизнинг ҳам кайфиятингизни бузишларига йўл қўйманг. Ҳасадгўй, ғийбатчи кишилар билан муомала-муносабатда бўлмаганингиз маъқул. Ўзгаларнинг асабига тегиб, жанжал қилиб юрадиган кишиларнинг қилиқларига эътибор бермасангиз, улар ортқ асабингизни бузбисмайди.

Келишмовчиликлар кўпинча баҳслашишдан келиб чиқади. Тўғри, фикр билдириб мунозара қилиш ақлини чарқлайди, аммо, буни қачон ва қерда қилишни билиш керак. Шунинг унутмангки, овқатланаётган пайтдаги ҳар қандай баҳслар соғлиқ учун зарарлидир. Агар келаркансиз тортишувлар қучая бошласа, бунга дарҳол чек қўйишга ҳаракат қилинг.

ҚОБИҒИНГИЗГА УРАЛМАНГ!

Бировга фикрингизни айтишингиз зарур бўлса, буни хотиржамлик билан дарҳол айтишга одатланг. Айтилмай юрагингизда қолган сўзлардан баттар диққатингиз ошади. Бу эса сизга кейинчалик катта кўнгилсизликлар олиб келиши мумкин.

Каттик руҳий изтиробга тушган пайтларингизда яқин одамингиз билан гап-

лашинг. Чунки, сизни қийнаётган муаммолар ҳақида ўзгалар фикрини тинглаш жуда муҳимдир. Яқин одамингиз билан дилдан суҳбатлашининг фойдаси бекиёсдир. У сизнинг руҳий саломатлигингизни сақлашга ёрдам беради. Муаммоларингизни тасодиқий танишлар билан эмас, балки, ўзингизга яқин одамлар билан бўлишингиз, аниқроқ қилиб айтганда, маслаҳатлашганингиз маъқул.

Суҳбатлашув одамларни бир-бирига янада яқинлаштириб, ортқча муаммоларга барҳам беради.

Баъзан куч етмайдиган нарсаларни ҳам бажаришга уриниш эса, асабини зўриқтириб, саломатликка зарар етказади. Шу боис ҳамма ишни вақтида ва хотиржамлик билан бажаринг.

КЎПРОҚ ТАБАССУМ ҚИЛИНГ!

Хуш кайфият билан жилмайиш, чин кўнгилдан қаҳ-қаҳ отиб кулиш ўпкадаги қон айланишини яхшилабгина қолмасдан, балки овқат ҳазм қилишга ёрдам бериб, ортқча хилтлардан тозалайди. Кулгу - заҳарли сўзлар таъсиридан асрайди, қалбга қувонч тўлдирди.

Шунинг учун қувноқ, дилкаш, хафагарчиликни кўнглига яқин олмайди, ҳазилни севадиган ва тушунадиган одамлар билан кўпроқ мулоқотда бўлинг.

Феъли оғир, тунд, кўпол, фаразгўй кишилардан нари юришга ҳаракат қилинг. Қувноқ ва бахтли инсон ёнида ташвишларни унутиб, ўзингизни бахтиёр ҳис этасиз. Қанча кўп кулсангиз олам ҳам, одамлар ҳам сизга шунча кўп табассум билан жавоб қайтаради.

ТАЪСИРЧАН БЎЛМАНГ!

Агар сизга қаттиқ гапиришиб, ранжитишса - дарҳол унутинг. Чунки, руҳан соғлом кишилар ўзгаларни ранжитишмайди. Гарчи, бошқалар сизга ҳасад қилишса, сизни ғийбат

ўзингиз ёқтирган иш ёки машғулот билан банд бўлишга интилинг. Ана шунда бекорчиликка, ғийбат ва тортишларга вақт ҳам қолмайди.

Ҳар бир кунингиздан завқланиб, ўтаётган бебаҳо лаҳзаларни қадрлаб яшанг.

ИЗТИРОБНИ ЕНГИНГ!

Нохуш воқеаларни унутган маъқул. Агар яқинларингиздан бири вафот этган бўлса кўнглингиз қайғуга ботиши табиий. Лекин қайтариб бўлмайдиган нарсга учун эзилиб юриш, соғлиқни йўқотишдан фойда йўқ. Бундай пайтда йиғлаб кўнглини бўшатиб олиш зарар қилмайди. Кимдир айрилиқдан изтиробга тушиб қийналаётган бўлса, уни тушунинг. Лекин у билан тетик оҳангга гаплашишга ҳаракат қилинг. Шунда у айрилиқ азобларидан бироз чалғиб, таскин топади. Ўзингиз қайғуга ботганингизда эса ҳадеб ачинаверишларига йўл қўйманг. Инсон қай ҳолатга тушса-да, ўз хиссиётларини жиловлай олиши керак. Қайғу ва ҳасрат - инсон ҳаётининг бир бўлаги, турмуш ташвишлари аро бир хил яшаб бўлмайди. Мана шундай ҳолатлардан муваффақиятли чиқиб кетиш эса ҳамманинг ўзига боғлиқ.

БЕКОРГА БЕЗОВТА БЎЛМАНГ!

қилса, ақлу-фаросатингиз билан иш тутинг. Ортқча гапларга парво қилманг. Атрофдаги кишиларнинг яхши томонларини ва фазилатларини кўришга ҳаракат қилинг.

ЎЛГИЗ ҚОЛИНГ!

Агар атрофингизда садоқатли ва яхши инсонлар кўп бўлса жуда - соз.

Уларнинг дилкаш суҳбатларидан баҳраманд бўлинг. Аммо, баъзан ўзингиз билан ўлғиз қолишни ҳам ўрганинг. Негаки, ўлғиз қолганингиздагина ўзингиздан яхши дўст йўқлигини англаб етасиз.

Шуниси ажойибки, бир - муддат ўлғиз қолиб, яхшилаб фикрлаб олгандан кейин ўзингизни ҳам, ўзгаларни ҳам яхшироқ тушуна бўлайсиз. Иложи борица

КАЙФИЯТИНГИЗНИ КЎТАРИБ ЯШАНГ!

Хуш кайфият ва тетик юриш ҳавага боғлиқ, дейишади. Ваҳоланки, ҳар ким ўзининг кайфиятини ўзи кўтариб яшаши керак. Оллоҳ насиб этган кунларнинг ҳар биридан қувониб яшашга ўрганинг. Ҳамиша кўнглингизда яхши кунлар умиди порлаб турсин. Атрофингизда ҳамиша яхши одамлар бўлишини истасангиз, қувноқ ва хотиржам бўлинг. Чунки бундай одамларга ҳамма интилади.

КЎЗЛАРИНГИЗ ТИНИҚ БЎЛСИН!

Баъзан кўзларимиз қизарган ҳолда ишга бориб, ишлашга мажбур бўламиз. Шамоллаб қон талашган, зўриқшдан қизарган кўзлар ҳеч кимга хусн бағишламайди. Бунинг устига улар жиддий кўз касалликларидан дарак беради. Турли дорилар наф бермай қолган шундай ҳолларда эса халқона табобат усуллари жуда қўл келади.

КЎЗ НЕГА ҚИЗАРАДИ ?

Кўзларнинг қизариши ҳамиша бирорта хавфли касалликдан далолат беради. Ҳозир ишхоналарда эртадан - кечгача компьютер олдида ишлаймиз. Уйга келгач эса, ҳатто овқатланаётганда

бўлади. Говимича, кўз шиллиқ қаватининг яллиғланиши, қон босимининг ошиши юқумли кўз касалликларининг белгисидир. Бундай касалликлар мутахассис кўрсатмаси билан даволанишни тақозо этади. Лекин, баъзан халқ табобати усуллари билан ҳам даволаниш катта ёрдам беради.

ЧАРЧОҚ

Ухламаслик оқибатида кўз

толиқса кўпинча майда қон томирчалари ёрилиб, кўздаги оқ шох модда-си қизаради. Компьютер ёнида соатлаб ўтирилганда эса кўзнинг шох мод-

даси қуриб қолади. Шу боис ишдан толиққан кўзлар дам олиши учун тўйиб ухлаш зарур. Кўзнинг шох моддаси қуриб қолганда яхшилаб йиғлаб олиш ёки дорихоналарда сотиладиган сунъий кўз ёшларидан томизиш мумкин. Ёки куйидагича даволаниш керак:

- Дамланган чойнинг шамаларидан компресс қилиш;
- Икки қават қилиб букланган доқа устига қирғичдан чиқарилган хом картошкани, шунингдек, олма ёки янги бодрингни қирқиб қўйса ҳам бўлади.

КЎЗ ҚИЧИШИБ, ЁШЛАНСА

Конъюктивит - яъни кўзнинг яллиғланиб шамоллаши юқумлидир. Шу сабабли дарҳол шифокорга мурожаат қилиш керак. Унинг илк белгиларини сезганингизда эса табиий ўтлар билан куйидагича муолажа қилсангиз, ёрдам беради.

- Икки ош қошиқ мойчечак (ромашка) ўтининг устига бир стакан қайноқ сув қуйиб, бир соат дамлаб қўясиз. Сўнг сузиб олиб кўзларингизни ювасиз.
- Икки ош қошиқ дала бўтақўзи (ва-

силёк) устига бир стакан қайноқ сув қуйиб, бир соат тиндириб қўясиз. Бир соатдан кейин эса сузиб олинган дахламага тоза пахта-ни ботириб олиб, қовоқларингиз устига қўясиз. Ҳар 10-15 минутда алмаштириб турасиз. **Муолажа вақти 30-60 минут.**

ШАМОЛЛАШ

Биз грипп ёки тумов касаллиги билан оғриганимизда тез-тез йўталамиз, аксира-миз. Иссиғимиз кўтарилади. Айнан мана шундай пайтларда кўз томирлари азият чекади. Улар оғриб қизаради. Буни табиий усул билан шундай даво-лаш мумкин:

- Бир ош қошиқ наъматак барги устига қайноқ сув қуйиб, 4-5 соат паст олов-да қайнатилади. Сўнг сузиб олинади ва пахта-ни ботириб қовоқлар устига бо-силади.

- Ҳарорат жуда баланд бўлганида кўзга совуқ сувга ҳўллаб сиқиб олинган со-чиқни қўйиш мумкин. Чунки, совуқлик кўздаги майда томирчалар ёрилиб кет-тишини олдини олади ва зарарланиш-дан сақлайди.

Саҳифани Дилбар ва Гўлбашакар тайёрлашди.

ОЙПОПУК

...Биз хонанда Ойпопук Эшонхонованинг қўшиқларини севиб тинглаймиз. Унинг шахсий ҳаёти ҳақида билишни истаймиз. Илтимос, газетангизда санъаткор билан учрашув уюштирсангиз.

Феруза Низомхон кизи,
Шахрисабз шахри.

Букун санъат осмониди юлдузлар шу қадар кўпки, уларнинг шуъласидан кўзлар қамшиб кетаётгани сир эмас. Аммо уларнинг ҳаммасининг тафти ҳам кўнгилларни иситолантирми? Бу фақат мухлисига аён...

Мухлисининг дилида эса саволлар бисёр: "Санъаткор қўшиқлари сингари шахс сифатида ҳам сеҳрқорми? Унинг "кўнгил уйи"да нима гап? Нимани яхши кўради, нима еб-нима ичади? Қандай либосларни ётиради, кимлар билан кўнглини "хушлайди", дўстлари кимлар?.. Мухлисига муносабати қандай?.."

Меҳмонимиз - илк марта "Ака-хоним ўзингиз" дея қўшиқ қуйлаган жамаласқоч қиз Ойпопук Эшонхонова.

- Ойпопукхон Эшонхонованинг 31 ёшида ҳам келишган қадди-қомати, чехраси кўпчиликнинг нигоҳидан четда қолмапти. Айниқса хотин-қизларимиз "бу-пластик жаррохларнинг маҳорати-ми", - деб ўйлашапти?

-Аваллаббор, эътироф учун қуллук. Биласизми ёшлигимнинг умрини узайтириш учун сира эринмайман. Кечки пайт (тўй, концерт, йиғинлардан соат нечада қайтсам ҳам) юзимни пардоздан холи қилиб, даволчи нибоблар билан парварайлашман. Табиий ўтлардан тайёрланган кремлардан фойдаланаман. Хитойдан келтирилган кўк чой, кийик ўти, момо-қаймоқ (ромашка) қайнатмаси билан юзимни ювам. Улар-

қўлларга қилинадиган нибоблар ҳам мендан "қочиб қутулолмаган". Тўғри-да, Худойим бизга шундай бутунлиқни, ҳусни бериб қўйган экан (ўзига шукр!) нега энди уни асрамаслигимиз, хор қилишимиз керак?!

- Кўпчилик аёлларимиз битта фарзандлик бўлгач, ўзларини "қўйиб" юборишади. "Мурчамин бел" деганини қидириб ҳам топиб бўлмайди. 2001 йил фотомодель танловида қатнашиб, биринчи ўринни олибсиз.

Холбуки, Сизнинг ҳам 2 нафар фарзандингиз бор...

-Мен режимга риоя қилиб яшайман. Кеч ўқласам-да, албатта 6-8 соат дам олишни қанда қўлмайман. Уйқудан тургач, ярим соат спорт билан шуғулланаман. Нонуштага сутли таомлардан истеъмол қиламан. Тушликда қўзи-қоринли таомларни турли хил салатлар, қўкатлар билан ейишни яхши кўраман. Кечки овқатни тунги соат 1 ларда (кўпинча тўй, концертлардан қайтгач) ейишга тўғри келади. Ёнгирок овқатланаман.

- Уй ишларига, болаларга қарашга қачон вақт топасиз? - Очиги, уйқудан тургач, болаларим билан гаплашамиз. Ҳар кунги ҳисоботларини эшитаман. Уларга ва уй ишларига жиян-қизлар қарашади. Бўш бўлганимда, ўзим паловни, ха-

“ПЛАСТИК ОПЕРАЦИЯ”

Шахсий ҳаёт

ҚИЛДРГАНМИ?

Ҳам ижодий, ҳам дардлашиб, дегандай...

- Сизнинг ҳам дардингиз борми?

- Бу дунёда бормикан юракбағри бутуни, деб бекор айтишмаган-ку! Сиқилиб кетганимда, китоб ўқийман. Худойимга астойдил ёлбораман. Мушкулларимни осон қилишни, болаларимнинг омонлигини сўрайман. Йиллар менинг кўнглимга фақат Оллоҳга нисбатан муҳаббатни барқарор қилди. Инсонга нисбатан муҳаббат вақтинча ва нисбий деган қарорга келдим.

- Ўзингиз ҳақингиздаги "миш-миш"ларга қандай қарайсиз?

- Эл эътиборига тушган ҳар қандай қимсаннинг ортидан яхши-ёмон "ривоят"лар тўқилаверади, барҳам топаверади. Яхшии учун қуллук, ёмони учун кетказган вақтларига ачинаман... Ўртада шундай тушунмовчилик туфайли Озода Нурсаидова билан ҳам бир сира "жиқиллашиб" олдик. Кейин ҳаммаси жой-жойига тушиб кетди. Бир-биримизни тушундик.

Ўтган йил ёзда уйга кимдир телефон қилиб мен учун таъзия билдирибди. Уйга келсам, опамлар ранги-қўти учиб: "Худого шукр, тирик экансан, сени машина уриб юборибди, дейишди", - дея кўз ёш қилишади денг. "Миш-миш" одамни бирпасда "ўлдириб қўйиш" ҳеч гап эмас экан.

-Оилавий бахт тушунчаси ҳақида нима дея оласиз?

- Акамнинг зўрлови билан 17 ёшимда севмасдан турмушга чиққанман. Жуда кўп хўрликлар

қилишимдан кўрқарди. Оллоҳга шукр, бировдан олдин, бировдан кейин дегандай ижод қилиб юрибман.

- Қўшиқларингизда "йиллар шамоли"нинг таъсири сезилапти?

- Табиий. Инсон охирига нафасигача ўрганаркан. Ҳозир кўпчилик қўшиқларимни ўзим ёзаман. Бошқаларга ҳам ёзиб бераман. 2 та ашулалар альбомим чиқди. Репертуаримда 70 дан ортиқ қўшиғим бор. Ўтган йил баҳорида Туркияда ўтказилган халқаро миллий қўшиқлар танловида 1-ўринга муносиб кўрилдим. Яқинда эса Юлдузхон Усмонова менга янги қўшиқ совға қилдилар. Булар - менинг қувончли хабарларим.

-Ойпопук Эшонхоновани "тансоқчи"си ҳам бор, дейишади...

- Бу ҳар хил "ёмон кўзлар"дан эҳтиёткорлик учун-да, опа. Аввал-охир ҳамма қатори бизни ҳам ўзи асрасин!

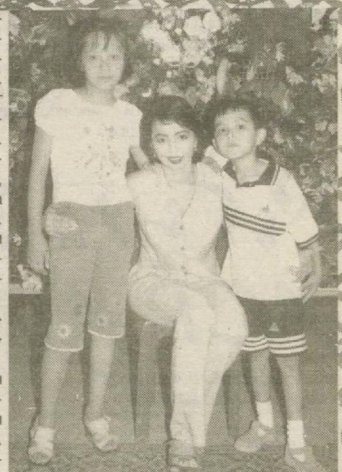
- Шиорингиз?

- Оллоҳдан ўзгани дема, Оллоҳ берганидан ортигини ема!

- Аёлга тилагингиз?

- Ўзингизни севинг, Ўзингизни унутманг, Сизни топташларига йўл қўйманг! Омон бўлинг. "Оила ва жамият" эса хонадонларга файзу-тароват, маърифат, нуруни ҳада этаверсин!

Санобар ФАХРИДИНОВА
суҳбатлашди.

«Фарзандларим Фарангиз ва Шохаббос-ҳаётим мазмуни»...

Ойпопукдан бир хангома

Кўпинча концертлардан кейин кизик-кизик хангомаларга дуч келаман. 2001 йил Андижонда гала концертада қатнашдим. Концертдан сўнг келишган, баланд бўйли йигит келиб, бир сават гул билан мени табриқларкан, севиб қолганини, туну-кун хаёли менда эканини айтиб роса кўнглимни бузди-да. Унинг салимий изҳорини тинглаб, мен оилам ва икки фарзандим бор-

«Санъаткорнинг либоси, киффаси қўшиғига мос бўлиши керак, деган фикрдаман»...

лигини айтдим. У ишонгиси келмади. Бундай ҳоллар кўп бўлгани учун парво қилмасликка уриндим. Аммо, у йигит қўл телефони рақамини топиб, бир кунда ўн марта лаб кўнгирик қилади денг. Ҳатто совға-салом билан келиб, Тошкентдан мени қидирибди. Ахири телестудиянинг одида учрашиб, бу ахволни тўхтатишни илтимос қилдим. Тушунишни истамади. "Уйланаман" - деб туриб олди. Қўл телефони алмаштирганича, бу "ошиғим"дан тинчидим...

Азиз мухлис! Яна кимлар билан учрашишни истайсиз? Ёзиб юборинг.

«Қондошларим - жигарларим - жуда содда, оқ кўнгил одамлар»...

нинг қайнатмасига пахта (тампон) чани ботириб, 10 дақиқа қовоқларни устига қўйиб, кўзларимни "хурсанд" қиламан. Бу борада табиб Ҳасан аканинг маслаҳатлари билан иш юритаман. "Оила ва жамият" саҳифаларида тавсия этилаётган фойдали маслаҳатлар, юз ва

мирли овқатларни "қойиллатиб" тайёрлайман.

- Дам олишингиз қай йўсинда ва кимлар билан кечади?

- Дўстларим санокли. Мавлуда Асалхўжаева, Умида Мирхамидова, Азиза Ниёзматова ва устозим Юлдузхоним Усмонова билан тез-тез суҳбатлашиб тураман.

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Оила ва жамият

Фойдаланилмаган қўлёзмалар таҳлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб берилмайди.

Газетадан кўчириб босилганда «Оила ва жамият»дан олинганлиги албатта қайд этилсин.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Қабулхона: (Тел. ва Факс) 133-28-20
Табриқлар, эълонлар: 133-04-50
Бўлимлар: Оила -133-04-35, 134-25-46
Бухгалтерия: 132-07-41

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босма-хонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Босишга топшириш вақти - 20.00. Босишга топширилди - 21.00

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.
E-mail: oilavajamiyat@rambler.ru

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент - 700000
Амир Темури кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

ҲОМИЙ: «Матбуот таркатувчи»
акциядорлик компанияси

ОБУНА ИНДЕКСИ - 176
Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 027-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г - 038. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ.
Адади - 16545
Саҳифаловчи - Ш. БАРОКОВ
Расмчи - Н. ХОЛМУРДОВА
Навбатчи - Н. ИҲЛДОШЕВА
Мусаххих - С. САЙДАЛИМОВ

2 3 4 5 6